

# Mauritshuis

Den Haag

## Koninklijk Kabinet van Schilderijen *Jaarverslag 2022*



200  
Jaar  
Mauritshuis

Mh

## *Missie*

In ons huis voelt iedereen zich thuis, je wordt er geraakt en geïnspireerd.

## *Visie*

Het bieden van een meesterlijke ervaring, waarbij menselijke verhalen en perspectieven leiden tot reflectie en verbeelding.

Bezoekadres Mauritshuis  
Plein 29  
2511 CS Den Haag

Postadres  
Postbus 536  
2501 CM Den Haag  
mail@mauritshuis.nl  
mauritshuis.nl





**Jaarverslag 2022**

**Koninklijk Kabinet van  
Schilderijen Mauritshuis**

**Galerij Prins Willem V**





# Het Mauritshuis is grote dank verschuldigd aan al zijn begunstigers

**Founding partner**  
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en  
Wetenschap

**Hoofdparters**  
VriendenLoterij  
NN Group

**Tentoonstelling- en programmabegunstigers**

*In volle bloei*  
Stichting Vrienden van het Mauritshuis  
Prins Bernhard Cultuurfonds  
Stichting Zabawas (met een geormerkte  
bijdrage aan het biolaminaat voor de  
tentoonstelling *In volle bloei*)  
Fonds 21  
M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting

*FLASH | BACK*  
Nationale-Nederlanden  
Mondriaan Fonds  
Dutch Masters Foundation

*Hallo Vermeer!*  
Nationale-Nederlanden  
Fonds 21  
VSBfonds  
Stichting Retourschip  
Stichting Dorodarte

*Manhattan Masters*  
American Friends of the Mauritshuis  
Bloomberg Foundation  
Stichting de Johan Maurits Compagnie  
Stichting Vrienden van het Mauritshuis  
Turing Foundation  
Mondriaan Fonds  
The Netherland-America Foundation  
Marjon Ornstein Fonds

*Mauritshuis Murals*  
Nationale-Nederlanden  
Gemeente Den Haag  
Stichting Droom en Daad  
Ambassade van Colombia  
Verschillende particulieren via crowdfunding

*Pennen over Penselen*  
American Friends of the Mauritshuis  
De Frans Mortelmans Stichting  
Verschillende particulieren via crowdfunding  
Mauritshuis Art Battle  
Stichting van Rees-Klatte

**Corporate sponsors**  
ABN Amro

**Steunstichtingen**  
American Friends of the Mauritshuis  
Dutch Masters Foundation  
Stichting de Johan Maurits Compagnie  
Stichting Vrienden van het Mauritshuis

**Particuliere begunstigers**  
Ernst Nijkerk Fonds  
Marjon Ornstein Fonds  
De heer C.J. Kroese  
De heer H.B. van der Ven

**Bijdragen van fondsen voor  
onderzoeken en aankopen**  
VriendenLoterij  
Gieskes-Strijbis Fonds  
Mondriaan Fonds  
De firma Accuracy droeg bij met een  
sponsoring in kind: de business advisers  
van Accuracy leverden een eerste  
ondernemingsplan op voor een mogelijke  
verbouwing van de Galerij Prins Willem V.

En zij die anoniem willen blijven

**Raad van Toezicht**  
Lokke Moerel, Voorzitter  
Ila Kasem, Vicevoorzitter  
Rob Lelieveld  
Siela Ardjosemito-Jethoe  
Ben van Doesburgh  
Vaishali Sachdev (per 18 augustus 2022)  
Manfred Sellink  
Titia Vellenga (tot 4 juni 2022)

**Directie**  
Martine Gosselink, Algemeen directeur  
Renée Jongejan, Zakelijk directeur



# Inhoud

10	Voorwoord Directie
13	Voorwoord Raad van Toezicht
14	01 2022: het Mauritshuis viert feest
16	02 <i>In volle bloei. Bloemen, bloemen en nog meer bloemen!</i>
20	03 <i>Mauritshuis Murals</i>
22	04 <i>Campagne 200 jaar Mauritshuis – it’s happening in Den Haag</i>
24	05 <i>Pennen over penselen</i>
26	06 <i>FLASH   BACK</i>
30	07 <i>Hallo Vermeer!</i>
34	08 <i>Manhattan Masters</i>
38	09 Mauritshuis – een huis vol verhalen
42	10 Covid-19 & Klimaatactivisme

44	11 <b>Terugblik</b> A Collectie & Wetenschap B Educatie & Programmering C Marketing & Communicatie D Business Development E Personeel & Organisatie F Facilitaire Zaken
58	12 Verkorte jaarrekening 2022
70	13 Programma 2023
72	14 <b>Bijlagen</b> A Prijzen & nominaties B Aanwinsten C Tentoonstellingen D Bruikleenoverzicht E Lezingen in het Mauritshuis F Lezingen medewerkers buiten het Mauritshuis G Publicaties Mauritshuis H Overige publicaties medewerkers I Restauraties & behandelingen; materiaaltechnisch onderzoek
80	Colofon

# Voorwoord

## Directie

*‘Het Mauritshuis team is moe maar zeer voldaan en mag ongelooflijk trots zijn op alles wat het heeft bewerkstelligd. De parel van Den Haag was een lust voor het oog, een heel jaar lang, van binnen én van buiten.’*

Martine Gosselink, Algemeen directeur

### Voorwoord

In 2022 was het eindelijk zover: het jaar waarin we vierden dat het museum 200 jaar open is voor publiek. Na een periode van intensieve voorbereiding, hebben we alles op alles gezet om dit jubileumjaar binnen en buiten de muren van het museum uitbundig te vieren. En dat is gelukt. We kijken meer dan tevreden terug op vele hoogtepunten die we in 2022 met ons publiek hebben kunnen beleven.

### Maatschappelijke doelstelling

De basis onder al deze activiteiten was onze maatschappelijke doelstelling, missie en visie. Het Mauritshuis verbindt het heden met het verleden en duidt de impact hiervan vanuit kunsthistorisch, wetenschappelijk en educatief perspectief. Ons museum kent een doorlopende dialoog met een zo divers mogelijk publiek – zowel nationaal als internationaal – en draagt bij aan actuele thema’s en het maatschappelijk debat. Onze collectie is hierbij altijd het uitgangspunt. Het museum plaatst deze met uiteenlopende (maatschappelijke) partners in een context van wisselende thema’s en perspectieven.

### Covid-19

De start van het jubileumjaar in 2022 hadden we ons anders voorgesteld. Vanwege de voorlopig laatste lockdown was het museum de eerste zes weken van 2022 dicht, en tot eind maart slechts gedeeltelijk open. In totaal bleef de deur 26 dagen gesloten en de Galerij Prins Willem V was 54 dagen dicht. Hierdoor had de pandemie in 2022 natuurlijk nog steeds een flinke impact op het aantal bezoekers, de werking van de organisatie en de financiële huishouding. Dankzij de aantrekkende bezoekersaantallen na het moeizame voorjaar kijken we toch met tevredenheid terug op de behaalde resultaten. We hadden onze ambities in vergelijking met het zeer succesvolle Rembrandtjaar 2019 (het laatste pre-Covid-19 jaar) vanwege de blijvende

dreiging van de pandemie bewust laag gehouden. Ondanks de pandemie was het jubileumjaar met bijna 400.000 bezoekers toch een groot succes. De Galerij Prins Willem V werd door 12.600 mensen bezocht. Samen met twee andere Nederlandse musea behoorde het Mauritshuis tot de best bezochte musea van het land.

### In het museum

Op 8 februari opende het jubileumjaar met de bloemstillevententoonstelling *In volle bloei*. Naast dat het een kleurrijk en vrolijk feest voor het oog was, benadrukten we met deze tentoonstelling de lang onderschatte betekenis van vrouwen in de schilderkunst van de 17de eeuw.

In de zomer volgde de fototentoonstelling *FLASH / BACK*, met nieuw werk van Nederlandse en Vlaamse fotografen, geïnspireerd op een selectie van onze schilderijen uit de 17de eeuw. Door de vaak onverwachte invalshoeken lieten deze fotografen bezoekers met een frisse blik kijken naar onze oude meesters.

Onder het motto *learning-by-doing* maakten we bij de educatieve familientoonstelling *Hallo Vermeer!* kinderen en families wegwijs in het leven en de werken van deze Delftse schilder. Het jaar eindigde meesterlijk met *Manhattan Masters*, een unieke presentatie van tien topstukken uit The Frick Collection in New York. Deze tentoonstelling ging gepaard met een bijzondere eregast die elders in het museum te bewonderen was: *De Vaandeldrager* van Rembrandt, de spraakmakende aankoop van het Rijksmuseum die vorig jaar door Nederland reisde en in november bij ons was te zien.

### De stad in

Hoewel het Mauritshuis al 200 jaar is gevestigd in het hart van Den Haag, zou onze naamsbekendheid in de stad beter moeten zijn. Een doel van het jubileumjaar was dan ook om onze band met de stad te intensiveren, Haags publiek tot een bezoek te verleiden en het gevoel van lokale trots op ons museum te vergroten. We grepen jubeljaar 2022 dan ook aan om actief de stad in te gaan.

Het meest in het oog springend deden we dat met het *street art* project *Mauritshuis Murals*. In samenwerking met buurtbewoners en lokale

en nationale partners, realiseerden we in vijf verschillende wijken vijf gigantische muurschilderingen, geïnspireerd op onze collectie. De *murals* werden feestelijk onthuld tijdens vrolijke wijkfeesten. Door kleurrijke kunst in een monumentale beeldtaal een prominente plek te geven in het straatbeeld, leverden we ook een positieve bijdrage aan de leefbaarheid in Haagse wijken.

Ter verbreding en versterking van onze band met Den Haag is in een aantal stadsdelen gesproken met wijkberaden, bewonersinitiatieven en buurthuizen over de wensen van deze organisaties en mogelijke samenwerkingsvormen. We hebben speciaal voor Haagse scholieren een *art-battle* in het leven geroepen, die uitmondde in originele nieuwe kunstwerken geïnspireerd op de collectie. De lijm tussen alle programmaonderdelen was in 2022 de jubileumcampagne *200 jaar Mauritshuis – it’s happening in Den Haag*, waarmee we hebben laten zien (en horen) dat we een echt Haags museum zijn.

### Inspiratie

Door bijzondere samenwerkingen benadrukken we al jaren dat onze oude meesters voor iedereen een bron van inspiratie kunnen zijn. Die lijn is in 2022 voortgezet. We zijn trots op de nieuwe nummers van San Holo en de populaire Haagse band Goldband, gemaakt in het kader van het muziekproject *Bekijk het Mauritshuis met je oren*. Maar ook de bijdrages van 200 auteurs aan de jubileumbundel *Pennen over Penselen* laten zien dat je over onze collectie niet uitgeschreven raakt. Twee avondvullende programma’s met Tatjana Almulij en Ahmet Polat in het kader van *Maurits&* bleken een schot in de roos, gezien het jonge en veelzijdige publiek dat de zaal tot de nok vulde. We boden ook steeds meer een podium aan de stem van ons publiek, en stimuleerden mensen om zelf aan de slag te gaan met onze collectie, zowel in woord als in beeld. We verzamelden een *Huis vol Verhalen* op de website, met bezoekersverhalen en anekdotes over het museum. *Huis vol Verhalen* verscheen als Mauritshuis Magazine, maar ook als tentoonstelling in het stadhuis van Den Haag.

### Diversiteit en Inclusie

Onze aandacht voor dit thema is van blijvende aard. De individuen en institutionele partners met wie we samenwerkten vormden in 2022 een

representatieve afspiegeling van de samenleving. We vinden dit niet alleen vanzelfsprekend, we hebben ook gezien dat dit beleid vruchten afwerpt voor wat betreft het bereiken van een breder publiek, bijvoorbeeld bij de jubileumopening op 1 juli, op de *Maurits&*-avonden of rondom het *Keti Koti* programma. Ook intern maakten we stappen: op een aantal afdelingen zijn nieuwe medewerkers aangesteld die de diversiteit (op gebied van leeftijd, achtergrond, gender etc.) van het team bevorderen.

### Nieuw in de collectie

Uit de bloemstillevententoonstelling vloeiende een mooie aankoop voort. Met steun van de VriendenLoterij werd *Vaasje met een enkele tulp* van Balthasar van der Ast (inv. 1229) verworven uit particulier bezit. Ook is de collectie uitgebreid met *De IJdelheid (Superbia)*, een van de zeven *hoofdzonden* van Adriaen Brouwer (inv. 1228), een paneel dat uit de kunsthandel kon worden aangekocht met steun van de VriendenLoterij. Dankzij twee langdurige bruiklenen uit particuliere collecties – *De rust op de vlucht naar Egypte* door Catharina van Hemessen uit c. 1550 en *Bloemen in een glazen vaas* door Rachel Ruysch uit c. 1700 – werd het aandeel vrouwelijke schilders in de vaste presentatie tijdelijk versterkt.

### Digitaal bezoek

Een digitaal bezoek is een onmiskenbaar onderdeel geworden van de beleving van ons museum. Het belangrijkste platform hiervoor is de nieuwe website, die we 2021 in samenwerking met DEPT® lanceerden. Mede dankzij de geslaagde jubileumcampagne steeg het online bezoek met maar liefst 60%. We zijn ontzettend blij dat de nieuwe online benadering van het publiek, waarbij verhalen over de vaste collectie én de voorkeuren van onze bezoekers centraal staan, dit jaar is erkend met de toekenning van diverse eervolle nominaties en prijzen.

### Financiële prestaties

Het museum verkrijgt eigen inkomsten uit ticketverkoop en zaalverhuur, en wordt ondersteund door middel van particuliere schenkingen en sponsorcontracten. We besteden veel aandacht aan het onderhouden van goede relaties met externe

partijen. Onze hoofdpartners NN Group en de VriendenLoterij zijn van onschatbare waarde. Onze trouwe steunpartners zijn de ledenorganisaties Vrienden van het Mauritshuis, Stichting de Johan Maurits Compagnie, American Friends of the Mauritshuis en Dutch Masters Foundation. Talloze overheidsfondsen en particuliere fondsen die we voor specifieke projecten benaderden, waren eveneens van essentieel belang voor het museum.

De uiteindelijke financiële prestaties van het Mauritshuis werden in 2022 mede bepaald door de naweeën van de pandemie en de verminderde toegankelijkheid aan het begin van het jaar. Door een incidentele subsidie van het Ministerie van OCW, uit hoofde van de Regeling Aanvullende Ondersteuning Culturele en Creatieve Sector (RAOCCC), konden we de gevolgen van Covid-19 goed opvangen.

#### Versterking van de organisatie

Het resultaat van ons harde werk in 2022 mocht er zijn: we blikken vol trots terug op een succesvol jaar. Onze pogingen de deuren open te zetten, de drempel te verlagen en ook Den Haag en omstreken te bereiken zijn door een breed publiek goed opgemerkt. Publiek, pers en partners hebben hun lof over ons jubileumjaar veelvuldig uitgesproken.

Dit alles vond plaats naast alle reguliere activiteiten, zoals symposia, lezingen, diners, reizen en bijeenkomsten met onze steunstichtingen, sponsors en fondsen. Het jaar eiste dan ook zo zijn tol. De hoge werkdruk, die het Mauritshuis al langere tijd kent, nam dit jaar verder toe. Het volle programma in het jubileumjaar, de impact van de pandemie en de hoge mobiliteit op de Nederlandse arbeidsmarkt leidde tot uitval van collega's en personeelsverloop. Na 4 jaren werkzaam geweest te zijn in het Mauritshuis heeft zakelijk directeur Renée Jongejan het museum eind 2022 verlaten.

2023 staat in het teken van een versterking van de organisatorische basis en een verdere interne professionalisering, met als doel het verlagen van de werkdruk in de gehele organisatie, zodat we ook in de toekomst het hoge kwaliteitsniveau van ons aanbod kunnen blijven garanderen.

Martine Gosselink (Algemeen directeur)

# Voorwoord

## *Raad van Toezicht*

De Raad van Toezicht dankt allereerst de hele organisatie van het museum voor de werkelijk buitengewone inspanningen die zijn geleverd om het 200-jarig jubileum van het Mauritshuis tot een waar feest te maken voor de hele stad Den Haag en ver daarbuiten. Een dergelijk groots feestjaar voorbereiden gedurende een pandemie, terwijl het museum de eerste zes weken van 2022 ook nog eens gesloten was, mag met recht een hercules-arbeid worden genoemd. Het is fantastisch wat het Mauritshuis in deze uitdagende omstandigheden toch heeft weten neer te zetten.

Het jubileumjaar kan weinigen zijn ontgaan. Het Mauritshuis liet zich continu horen en zien: van Haagse Harry's spotjes op de nationale radio tot het museumgebouw dat letterlijk in de bloemen werd gezet. Een selectie *street artists* uit binnen- en buitenland heeft een uitdaging van het Mauritshuis aangenomen en in de stad prachtige taferelen op gebouwen gecreëerd, telkens geïnspireerd op een schilderij uit de collectie. Het grote enthousiasme voor het aanbod, uit allerlei hoeken, was hartverwarmend, maar het meest bijzonder waren wel de gloedvolle reacties van Haagse bewoners op deze muurschilderingen die in hun wijk zijn aangebracht. We zijn er trots op dat dit project een vervolg krijgt en dat ook andere steden op deze manier verrijkt zullen worden.

Het doel van het Mauritshuis om de deuren open te zetten en bij te dragen aan een doorlopende dialoog met de samenleving in al zijn diversiteit, zal in de komende jaren worden doorgezet. De bezoekcijfers en -gegevens laten zien dat we op de goede weg zijn, en dat ook nieuwe groepen bezoekers het museum weten te vinden. Dat is iets om te koesteren. Verbinding met de samenleving in alle facetten is in deze tijden geen gegeven. Het is mooi om te zien dat een museum dat moeilijke discussies niet uit de weg gaat, juist verbindend kan werken.

Nieuwe wegen inslaan als museum is niet vanzelfsprekend en dit kan niet zonder loyale supporters die vertrouwen hebben in de organisatie en de missie die we hebben. Het is ongelofelijk hoe het

museum gedurende de pandemie op alle fronten is gesteund. Ik dank hierbij onze twee hoofdpartners de VriendenLoterij en NN Group, het ministerie OCW en onze steunstichtingen de Stichting Vrienden van het Mauritshuis, Stichting de Johan Maurits Compagnie, American Friends of the Mauritshuis en de Dutch Master Foundation, de Vereniging Rembrandt en alle andere fondsen, sponsors en particuliere schenkers voor hun loyaliteit en royale steun in 2022.

Aan alle mooie dingen komt een eind. Mijn termijn als voorzitter van de Raad van Toezicht is in juni 2023 afgelopen. Ik wens mijn opvolger Ila Kasem samen met de Raad van Toezicht en de hele organisatie alle succes de komende jaren. Ik dank iedereen voor de fijne samenwerking. In het bijzonder dank ik het bestuur van de Vrienden van het Mauritshuis en de Johan Maurits Compagnie voor hun kritische betrokkenheid bij het reilen en zeilen van het museum, dat houdt ons scherp.

Ik heb er alle vertrouwen in dat de parel van Den Haag in de toekomst een breed publiek zal blijven boeien en verbinden.

Lokke Moerel (voorzitter Raad van Toezicht)



# 2022

## *Het Mauritshuis viert feest*



In 2022 was het precies twee eeuwen geleden dat het Mauritshuis zijn deuren opende voor het publiek. Die gebeurtenis is in 1822 aangekondigd met een klein berichtje in de *Staatscourant* van donderdag 3 januari: 'Het Koninklijk Kabinet van Schilderijen te 's Gravenhage zal voortaan des woensdags en des zaturdags (sic), van tien tot een ure, kunnen worden bezigtigd door eenieder, die wel gekleed is, en geene kinderen bij zich heeft'. Naast 305 schilderijen konden bezoekers – als de dienstdoende conciërge de verdieping opende – toen ook nog kunstnijverheid en rareiteiten bewonderen. In 1824 hadden al 30.000 mensen het nieuwe museum bezocht.

200 jaar later is het Mauritshuis een internationaal gerenommeerd museum, met een geliefde en inspirerende collectie. En ook, steeds meer, de trots van Den Haag. Kinderen zijn van harte welkom, overigens net als *sneakers* en *baggy* jeans of mantelpakjes, parels en pumps.

Ons 200-jarig bestaan wilden we niet zonder tromgeroffel voorbij laten gaan en met zo veel mogelijk mensen vieren. Jaren hebben we gewerkt aan een reeks bijzondere en feestelijke tentoonstellingen en evenementen, waarmee we ons in het jubileumjaar nadrukkelijk presenteerden als een museum voor iedereen, met een collectie die al 200 jaar inspireert.

Met bijna 400.000 bezoekers (waarvan 35 % internationaal: 22 % uit Duitsland, 14 % Verenigde Staten, 12 % België, 9 % Frankrijk, 8 % Verenigd Koninkrijk) was het jaar – ondanks de naweeën van de pandemie – een groot succes.



Als traktatie aan ons publiek openen we het jubileumjaar met de tentoonstelling *In volle bloei* (10 februari 2022 t/m 6 juni 2022). We toonden hier de allermooiste bloemstillevens uit de 17de eeuw, en dat op bio-laminaatmuren, gemaakt van samengeperst afval van de Rembrandtulp.

Eind 16de eeuw waren er maar weinig schilders die zich met bloemstillevens bezighielden: pas na 1600 kwam het genre echt tot bloei, met een opmerkelijk aandeel voor vrouwelijke kunstenaars. Ze schilderden fleurige boeketten met exotische bloemsoorten, met een heel precies oog. Deze kunstenaars hadden veel aandacht voor zeldzaamheid en variatie. De tentoonstelling was een ontdekkingsreis door het feestelijke genre, en stond in het teken van prachtige bloemen, botanie en vrouwelijke schilders. Bezoekers zagen hoe kunst, natuur en wetenschap in bloemstillevens hand in hand gingen.

De tentoonstelling opende direct na de lockdown en mede omdat de 'concurrentie' in die periode beperkt was, had *In volle bloei* het rijk alleen in de pers. Er was een enorme media-aandacht, met 117 artikelen in Nederland en 177 internationale berichten, vooral in Duitsland en Japan. 'Van adembenemende stilleven, prachtige bruiklenen, lang onderbelichte perspectieven van vrouwelijke kunstenaars tot speelse zaalteksten... Zeker een bezoek (en feestje) waard!', aldus een recensent op de cultuurwebsite 8weekly.nl.

In 2022 zetten we op het voorplein van ons museum letterlijk 'de bloemetjes buiten'. Per bloeiperiode werden 20 duurzaam geproduceerde bloembakken voorzien van nieuwe, bloeiende bloemen. Het was een feest van kleur en heerlijke geuren. Tijdens de tentoonstelling schitterden aan de voorgevel van het museum twee 'bloemenwatervallen' van maar liefst zestien meter hoog, geïnspireerd op 17de-eeuwse schilderijen van 'onmogelijke' boeketten met bloemen die nooit tegelijkertijd bloeiden.

Dezelfde bloemeninstallatie was te zien aan de gevel van het miniatuur-Mauritshuis in Madurodam. PostNL bracht in samenwerking met het museum een jubileumpostzegel uit, geïnspireerd op onze collectie bloemstillevens. Bij de Keukenhof werd een inspiratietuin geopend, en stilgestaan bij de gezamenlijke geschiedenis die teruggaat tot de eerste directeur van het Mauritshuis – Johan Steengracht van Oostcapelle – die tevens eigenaar was van Landgoed Keukenhof.

## *In volle bloei* Bloemen, bloemen en nog meer bloemen!







Bijchrift, bijchrift, bijchrift





In 2022 braken we met het project *Mauritshuis Murals* de muren (of *Muãhtjes* in goed Haags) van ons museum open en brachten kunst naar buiten, de stad in. Vijf *street artists* uit binnen- en buitenland lieten zich inspireren door schilderijen uit onze collectie en maakten enorme muurschilderingen op verschillende gebouwen in Den Haag. Dag en nacht voor iedereen te zien, nog tot ver na dit jubileumjaar.

In mei 2022 werd in de Haagse Lonnekerstraat de eerste muurschildering van 272 m<sup>2</sup> onthuld, gemaakt door Collin van der Sluijs & Super A (Nederland) en geïnspireerd door het schilderij *Kippen en eenden* van Melchior d'Hondecoeter. In juli 2022 maakte Julien de Casabianca (Frankrijk) op basis van *Oude vrouw en jongen met kaarsen* van Peter Paul Rubens een schildering van 75 m<sup>2</sup> in Bouwlust en Vrederust.

In augustus was het de beurt aan Nadia van Luijk. In samenwerking met Nationale-Nederlanden en de Gemeente Den Haag hadden we een ontwerp-wedstrijd uitgeschreven en haar inzending *Taste my Culture*, geïnspireerd op *Vaas met bloemen* van Jan Davidsz de Heem, overtuigde de vakjury en de buurtbewoners van het Transvaalkwartier. Het resultaat was een *mural* van 115 m<sup>2</sup>. 'De spuitbus is een hommage aan *street art* als kunstvorm. Het water en de wortels staan voor de bron waaruit alle culturen zijn ontstaan. De explosie van ingrediënten en lekkernijen die daaruit voortkomt, verwijst naar allerlei verschillende eetculturen die je terugvindt in het Transvaalkwartier, op de Haagse Markt en in de buurtwinkels.', aldus de kunstenaar.

In oktober 2022 realiseerde GLEO (Colombia) in Moerwijk een ontwerp van maar liefst 700 m<sup>2</sup>. Op dit enorme oppervlak (samen met een andere muurschildering de grootste van Nederland!) bloeien bloemen uit verschillende landen en tijden, geïnspireerd op een schilderij van Ambrosius Bosschaert. Haar kunstwerk was genomineerd voor de internationale Street Art Cities Awards 2022. Wegens ziekte werd de vijfde mural van 96 m<sup>2</sup> van kunstenaar Nina Valkhoff in Moerwijk pas in mei 2023 gerealiseerd.

Mensen die nieuwsgierig zijn naar de achtergronden van deze kleurrijke hommages aan de oude meesters kunnen aan de hand van een speciaal ontwikkelde app de werken per fiets bezoeken en spelenderwijs de kunstenaars, hun inspiratiebronnen en het Mauritshuis ontdekken.



Op 31 mei 2022 ontving het museum uit handen van wethouder Saskia Bruines *De Haagse Parel*, een onderscheiding voor lokale bedrijven en personen die een bijzondere bijdrage leveren aan de Haagse economie. Tijdens de uitreiking sprak ze lovende woorden: 'Het Mauritshuis zet niet alleen wereldwijd haar eigen collectie op de kaart, maar ook Den Haag als aantrekkelijke toeristische bestemming. Een mooi recent voorbeeld is de campagne *200 jaar Mauritshuis – It's happening in Den Haag*, waarbij het Mauritshuis heel nadrukkelijk de verbinding met Den Haag benadrukt. Met recht een parel voor onze stad.'

Juist het versterken van die connectie met onze thuisstad en het creëren van urgentie voor een bezoek aan het museum in 2022 was een belangrijke doelstelling van het jubileumjaar. Daarom lanceerden we eind maart de door de wethouder genoemde jubileumcampagne. Met deze campagne hebben we onze Haagse roots benadrukt en inwoners van Den Haag laten zien dat ze trots kunnen zijn op het Mauritshuis, omdat het museum geen afstandelijke kunsttempel is, maar er is voor iedereen. In ons programma lieten we een fris en feestelijk geluid horen, bijvoorbeeld met het *street art* project of de grote diversiteit aan artiesten, schrijvers en fotografen die met ons werkten.

In nauwe samenwerking met het museum ontwikkelde *digital agency* DEPT®, dat eerder al verantwoordelijk was voor de nieuwe website, een 360° campagne met een nieuwe feestelijke huisstijl die de lijn was tussen alle onderdelen van het jubileumprogramma. Elke tentoonstelling kreeg hierbij een eigen *flight* (campagne) met dezelfde *pay off*: *200 jaar Mauritshuis – it's happening in Den Haag* en *key visuals* in lijn met de jubileumcampagne. Door die online en op locaties in en rond Den Haag in te zetten was er een consistente elkaar versterkende boodschap. De campagne liet extreem hoge bereikcijfers zien.

De 'Hagenees' Sjaak Bral was de stem van een radiocampagne die je kon horen op NPO en een aantal commerciële zenders. Bij NPO Ster & Cultuur op tv en online via YouTube en onze *socials* kondigde hij in een vrolijk campagnefilmje in authentiek Haags de belangrijkste programmering van dit jaar aan: *Twei hondâhd jaah Mâhritshùis – it's happening in De Haag*.



## Campagne 200 jaar Mauritshuis *It's happening in Den Haag*



# Pennen over penselen



Wat gebeurt er als twee kunstvormen, de literaire en de beeldende kunst, bij elkaar komen? Voor ons 200-jarig jubileum vroegen we 200 schrijvers om een bijdrage te leveren over één kunstwerk uit de collectie. We prezen ons gelukkig met het feit dat de *crème de la crème* van de huidige literaire gemeenschap, nationaal én internationaal, wilde meewerken, en zich liet inspireren door één schilderij uit de 250 door ons geselecteerde kunstwerken. Het resultaat is een bonte verzameling proza, poëzie en zelfs een recept over een favoriete schilderij.

Via de dromen, gesprekken en bespiegelingen van onder andere Isabel Allende, Margaret Atwood, Reggie Baay, Jan Cremer, Adriaan van Dis, Nicci French, Arnon Grunberg, Nino Haratischwilli, Murat Isik, Hilary Mantel, Cees Nooteboom, Connie Palmen, Sholeh Rezazadeh, Simon Schama, Donna Tartt en Tommy Wieringa, worden in *Pennen over penselen* de lievelingen van de Nederlandse kunstgeschiedenis bezongen of zetten aan tot kritische bespiegelingen. De vaak verrassende en aantrekkelijk geformuleerde bijdrages, gekoppeld aan prachtig beeld, laten de blijvende relevantie en inspiratie zien van de oude meesters in onze collectie.

Nog nooit zaten zoveel levende auteurs bij elkaar in één publicatie, afkomstig uit Nederland, België, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Spanje, Libanon, Mexico, de Verenigde Staten, Chili, Iran, Oeganda, Suriname, Brazilië, Indonesië en China. Bij de lancering op 31 maart waren maar liefst 80 van de 200 schrijvers aanwezig. Het was een feestelijke bijeenkomst met optredens en rondleidingen door de auteurs.

Een terugkerend thema in het boek is de veranderde kijk op het verleden, en de prangende vragen die nieuwe en verbrede perspectieven oproepen. Isabel Allende haakt aan bij dit thema in haar prachtige tekst *Oogappel* over het *Meisje met de parel*. Hoogleraar koloniale en postkoloniale geschiedenis Gert Oostindie schrijft over de veranderde reputatie van de naamgever van het museum Johan Maurits (vereeuwigd in een portret van Jan de Baen): 'Maar het beeld is verder gekanteld. [...] Nu zien wij Johan Maurits vooral als de gouverneur die Nederland zonder scrupules de wereld van Afrikaanse slavenhandel en slavernij in loodste en daar zelf volop van profiteerde. [...] Ook Isabel Allende haakt aan bij dit thema in haar prachtige tekst *Oogappel* over het *Meisje met de parel*.



## 06

Miljoenen ogen bewonderden in de afgelopen 200 jaar de schilderijen van het Mauritshuis. Bij iedereen maken de meesterwerken andere gevoelens en gedachten los. Welke nieuwe werken ontstaan als nieuwe meesters verder gaan waar de oude meesters zijn gebleven? Dat zagen bezoekers in de fotografietentoonstelling *FLASH | BACK* (1 juni t/m 16 oktober 2022). Vijftien Nederlandse en een Vlaamse fotograaf – waaronder Erwin Olaf, Rineke Dijkstra, Anton Corbijn en Sanja Marušić – lieten zich inspireren door de 17de-eeuwse schilderijen uit ons museum. Het resultaat: zestien nieuwe meesterwerken. Voor elke zaal van het Mauritshuis één, omringd door hun 17de-eeuwse inspiratiebronnen. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander opende de tentoonstelling op woensdagmiddag 1 juni.

Soms was een werk een eigentijds relikwijn op een schilderij, zoals de foto van Anton Corbijn. 'Ik wilde niet precies hetzelfde doen, maar wel de intimiteit vasthouden en het licht', zei hij over zijn versie van Rembrandts *Twee Afrikaanse mannen*. Vincent Mentzel, geïnspireerd door Vermeers *Gezicht op Delft*, liet zien hoe de stad er tegenwoordig uitziet. Stephan Vanfleteren maakte een intrigerende foto van een rechterhand, de hand die Rembrandt nooit heeft gezien toen hij *De anatomische les van Dr Nicolaes Tulp* in 1632 schilderde. In haar intieme foto van een meisje en haar smartphone reflecteerde Rineke Dijkstra Gerard ter Borchs manier van kijken: 'Aandachtig iemand observeren die helemaal opgaat in haar bezigheid. En de lichtval die zorgt voor intimiteit.' Bij andere foto's lag de link met het schilderij minder voor de hand. Kevin Osepa liet zich inspireren door *Studie van twee Braziliaanse schildpadden* van Albert Eckhout, en de kijker keek in verwondering naar de link met de pasgeboren baby op zijn foto.

De fotografen raakten aan uiteenlopende thema's als moederschap, de dood of de positie van de vrouw. Het resultaat was 'Een verrassende blik op de vaak overbekende schilderijen en een frisse wind in de museumzalen', aldus Harmen van Dijk in dagblad Trouw. Bij de tentoonstelling verscheen een boek gevuld met meesterwerken van nieuwe en oude meesters. In verhalen achter de foto's lees je hoe de fotografen zijn geïnspireerd, wat hen raakte en hoe ze tot hun foto zijn gekomen.

## FLASH | BACK









# Hallo Vermeer!



# 07

Het hoogtepunt in het educatieve aanbod voor families was in 2022 de interactieve familie-doe-tentoonstelling *Hallo Vermeer!* (9 juli t/m 28 augustus 2022). Tijdens de zomervakantie kwamen jong en oud hier meer te weten over de beroemde schilder en zijn wereld. Hoe rook Delft in de tijd van Vermeer? Waar werd verf in de 17de eeuw van gemaakt? En waarom vindt bijna iedereen het *Meisje met de parel* zo'n mooi schilderij? Samen spelenderwijs de schilder Johannes Vermeer leren kennen: dat was het idee van de familietentoonstelling *Hallo Vermeer!*

In *Hallo Vermeer!* stapten bezoekers een andere wereld binnen: in nagebouwde huizen kon je het 17de-eeuwse Delft ontdekken. En er was van alles te doen: verkleeden, puzzelen en filmpjes kijken. Maurits Muis vertelde over zijn avonturen met het *Meisje met de parel* en kinderen gingen zelf op onderzoek uit. Met een *blacklight* kon je ontdekken waar Vermeer het licht schilderde. In een apotheek in een nagebouwd 17de-eeuws Delfts straatje leerde je hoe kunstenaars vroeger verf maakten en waar de ingrediënten vandaan kwamen.

Na al dat spelen, leren en onderzoeken konden de families de wereldberoemde schilderijen van Vermeer in het echt te bekijken. Jill Schirnhof (illustrator en tv-presentator bij Zapp) maakte een speurtocht langs haar favoriete schilderijen, natuurlijk langs het *Meisje met de parel*, maar ook andere schilderijen met bloemen, dieren en nog veel meer kwamen aan bod. Tijdens de hele zomervakantie organiseerden we ook gratis workshops in onze Kunstwerkplaats voor kinderen van 3 tot 12 jaar. Als een echte Vermeer-leerling leerden zij onder andere portretten en stadsgezichten schilderen.

Na afloop is deze tentoonstelling overgedragen aan het Prinses Máxima Centrum voor kinderoncologie in Utrecht, waar zij tot december 2022 te zien was.







## 08

Het jubileumjaar sloot af met de bijzondere tentoonstelling *Manhattan Masters* (29 september 2022 t/m 15 januari 2023): tien schilderijen van Hollandse meesters uit The Frick Collection in New York. Voor het eerst in zijn bestaan leende dit Amerikaanse museum deze kunstwerken uit aan een Europees museum, terwijl het eigen gebouw werd gerenoveerd. The Frick Collection en het Mauritshuis hebben al jaren een warme band. Tijdens onze verbouwing in 2013 leenden we een tiental topstukken uit aan The Frick Collection en in 2015 was een groep van 36 objecten uit New York te zien in het Mauritshuis. Dit jaar mocht het Mauritshuis een keuze maken uit de Hollandse schilderijen in de wereldberoemde verzameling.

Een van de topstukken die New York tijdelijk inruilde voor Den Haag, was het bejubelde *Zelfportret* van Rembrandt uit 1658, een schilderij van de buitencategorie. De schilder heeft zichzelf in zijn leven vele malen vereeuwigd, maar dit zelfportret wordt door kenners gezien als het meest indrukwekkend. Oud-museumdirecteur Abraham Bredius noemde het lang geleden 'every inch a king'. Omdat Rembrandt het in 1658 schilderde in financieel moeilijke tijden beschreef een volger het zelfportret op onze facebookpagina als: 'Zijn dikke middelvinger naar zijn schuldeisers. Typisch R'. En een andere fan: 'In het echt zo veeeeel mooier! Onder de indruk van'. Journalist Anne-Rose Mater-Bantzinger schreef: 'Sta oog in oog met deze Rembrandt en je kunt alleen maar zwijgen. En zwijmelen.'

In het Mauritshuis vond je naast deze Rembrandt tijdelijk ook vier Vermeers, want ook één van zijn aantrekkelijkste genrestukken, *De soldaat en het lachende meisje* (c. 1657) was –naast onze eigen drie Vermeers– te zien in *Manhattan Masters*. Een derde overgevoegen topstuk uit New York was *Portret van een man* door Frans Hals. Hij schilderde dit meesterwerk aan het eind van zijn leven. Hij was toen achterin de zeventig, maar creëerde met dit werk een bijzonder levendig portret in zijn kenmerkende losse en spontane schildertechniek.

## Manhattan Masters









# Mauritshuis

## *een huis vol verhalen*



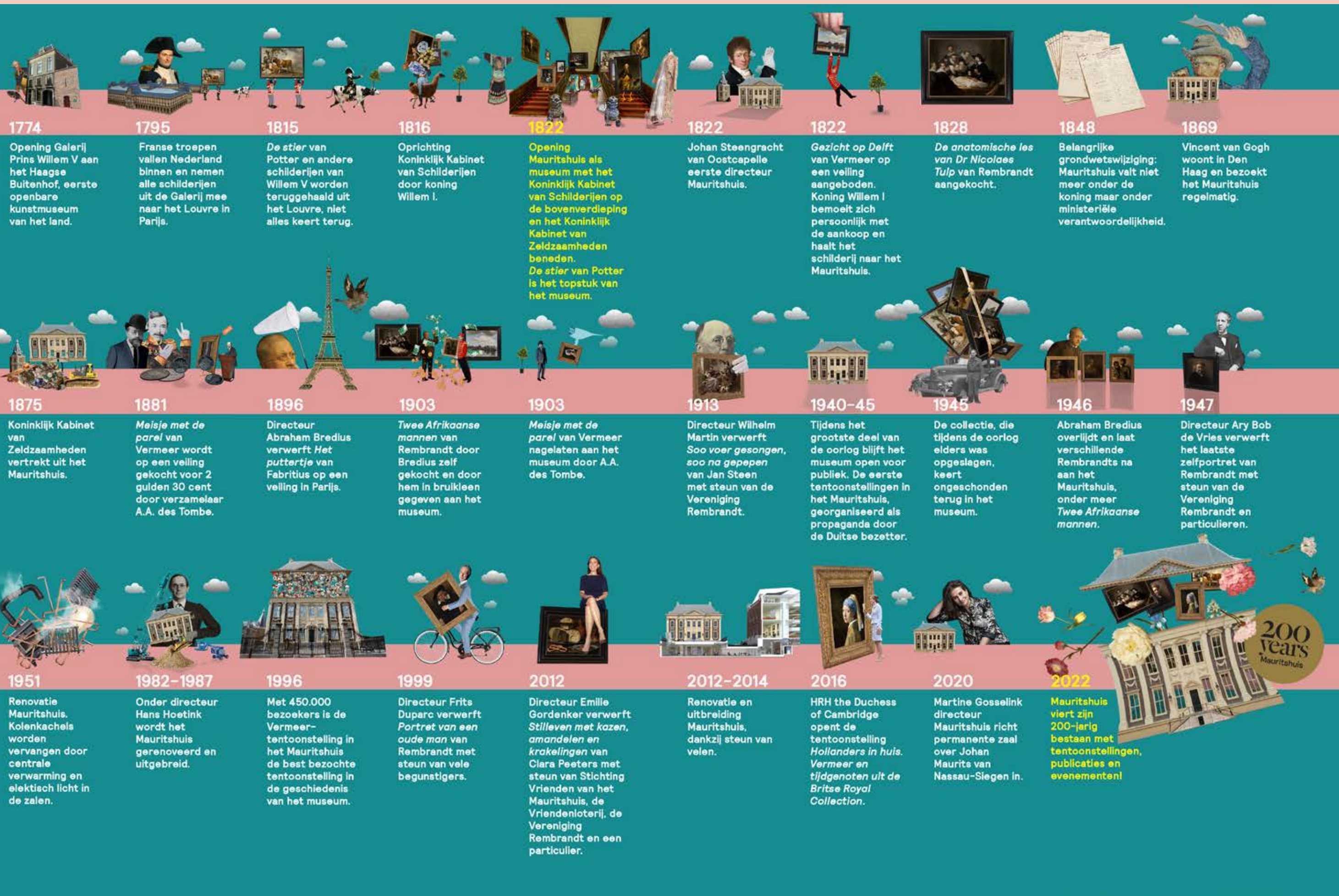
Al enige jaren werken we in het Mauritshuis aan een meer gelaagde publieksbegeleiding, waarbij we proberen bezoekers, in het museum en online, laagdrempelig, onverwacht en op basis van hun interesses aan te spreken. Op de geheel vernieuwde website creëerden we in 2021 een digitale omgeving waarin we mensen meenemen in thematische verhalen, passend bij die verschillende interessegebieden. We hadden in 2022 een miljoen bezoekers aan onze website, een stijging van 35% ten opzichte van 2019.

In 2022 publiceerden we een nieuw verhaal op de website: *Rembrandt: de spannendste kunstenaar van de 17de eeuw*. Aan de hand van een aantal thema's (zoals cliffhanger, beweging, emoties en techniek) bieden we nieuwe en verrassende perspectieven op de bekende schilderijen van Rembrandt uit onze collectie. Acteur Mandela Wee Wee (bekend van de serie Moco Maffia) is gek op een goede cliffhanger en hij legt uit waarom Rembrandt volgens hem een fantastische filmmaker zou zijn geweest en hoe zijn lichtwerking vandaag de dag nog een belangrijke rol in film speelt. Schrijver Reggie Baay schetst indringend de 'allesverterende staat van afgesneden zijn' die hij ziet in Rembrandts *Twee Afrikaanse mannen*. En kunstenares Lita Cabellut neemt de bezoeker mee in de onvoorspelbare techniek van Rembrandt.

Ook introduceerden we in 2022 op onze website het *Huis vol Verhalen*. In twee eeuwen is er enorm veel gebeurd in het Mauritshuis. De collectie werd flink uitgebreid, het pand werd verschillende keren verbouwd en vernieuwd, directeuren kwamen en gingen, steeds meer internationale bezoekers wisten het museum te vinden, er werden boeken geschreven en films gemaakt over het *Meisje met de parel* en *Het puttertje*, er kwam koninklijk bezoek – het Mauritshuis is letterlijk een Huis vol Verhalen.

Op onze website vertelden we vanaf 2022 die verhalen gerelateerd aan de geschiedenis van het museum, en nodigden we bezoekers uit om hun verhalen en anekdotes met ons te delen. Al die verhalen kwamen ook terecht in het *Mauritshuis Magazine* en in de tentoonstelling *200 jaar Mauritshuis* in het Stadhuis van Den Haag (29 augustus t/m 22 oktober 2022).







## 10

Twee gebeurtenissen waar we helaas weinig grip op hadden wierpen een smet op 2022. In de eerste periode van ons jubileumjaar voelden we de naweeën van de pandemie nog goed. Covid-19 had in 2022 nog steeds een flinke impact op het aantal bezoekers, de werking van de organisatie en de financiële huishouding. Ons jubileumjaar begon in lockdown, wat niet bepaald de feestelijke start was die we voor ogen hadden.

De bezoekersstroom kwam ook na de heropening helaas maar mondjesmaat op gang. Bovendien waren er in het voorjaar geen boekingen van internationale touroperators uit Azië, dat nog op slot zat. Ook zijn er in 2022 veel events afgezegd of simpelweg niet geboekt. Dit alles resulteerde, zeker in de eerste helft van het jaar, in achterblijvende bezoekersaantallen. Gelukkig was de aanloop in het late voorjaar en de zomer weer bijna als vanouds (zoals in 2019), en dankzij de populaire tentoonstellingen trokken we tot het einde van het jaar toch veel bezoekers. Uiteindelijk mochten we onszelf tot een van de best bezochte musea van het land rekenen.

In het najaar werden we opgeschrikt doordat Vermeers *Meisje met de parel* het doel was van een protestactie van klimaatactivisten. Op 27 oktober plakte een persoon zijn hoofd vast aan het schilderij, dat gelukkig achter glas zat. Een andere persoon lijfde zijn hand aan de groene wand naast het schilderij. Dankzij kordaat handelen van het team beveiligers is de situatie snel in goede banen geleid, waardoor de activisten en het aanwezige publiek kalm bleven en er geen verder gevaar voor de collectie ontstond. Na een onderzoek door collega's van het restauratieatelier bleek dat het schilderij gelukkig geen schade heeft opgelopen. Het kon de volgende dag weer worden tentoongesteld.

Van de actie werd door de internationale media in duizenden artikelen verslag gedaan. Hoewel ons de urgentie van de klimaatcrisis en klimaatactie duidelijk is, was deze onaangekondigde actie een ongewenste en onfortuinlijke gebeurtenis, zoals directeur Martine Gosselink die avond in tv-programma *Nieuwsuur* liet weten: 'Kunst is weerloos, en het proberen te beschadigen ten behoeve van welk doeleinde dan ook wijst het Mauritshuis ten zeerste af.'

## Covid-19 &amp; Klimaatactivisme





# Terugblik







## Collectie & Wetenschap

### Collectievorming

De collectie van het Mauritshuis is in 2022 uitgebreid met twee schilderijen. *De IJdelheid (Superbia)*, een van de zeven hoofdzonden uit c. 1634–1637 van Adriaen Brouwer (INV. 1228) werd met steun van de VriendenLoterij uit de kunsthandel aangekocht. Dit paneel behoort tot dezelfde reeks als Brouwers *De Wellust (Luxuria)* (INV. 607), die zich al in onze collectie bevond. We presenteren het schilderij in 2023.

Ook dankzij de VriendenLoterij konden we uit particulier bezit *Vaasje met een enkele tulp* van Balthasar van der Ast (INV. 1229) uit c. 1625 verwerven. Dit bijzondere schilderij – één van de zeer zeldzame bloemstillevens met slechts één tulp in een vaas – was begin dit jaar al bij ons te zien op de tentoonstelling *In volle bloei* en was daarna als bruikleen in de vaste presentatie.

Dankzij twee langdurige bruiklenen uit particuliere collecties – *De rust op de vlucht naar Egypte* door Catharina van Hemessen uit c. 1550 en *Bloemen in een glazen vaas* door Rachel Ruysch uit c. 1700 – wordt het aandeel vrouwelijke schilders in de vaste presentatie versterkt.

### Onderzoek

Met financiële steun van Stichting de Johan Maurits Compagnie is voor het project *Bestandscatalogus Stillevens* technisch onderzoek gedaan naar 32 schilderijen. Ook hebben we nog eens negen schilderijen onderzocht ten behoeve van diverse projecten. Lopende onderzoekprojecten met verschillende partners zijn voortgezet. Dankzij ondersteuning van het Mondriaan Fonds en het Ministerie van VWS, en in samenwerking met het Expertisecentrum Restitutie van het NIOD en het RKD, maakten we grote voortgang in het project *Mauritshuis in oorlogstijd*. Ook werkten onze kunsthistorici en restauratoren in 2022 aan het *Vermeeronderzoek* (met het Rijksmuseum), *Rembrandt?* (met TU Delft, Ashmolean Museum Oxford en Queens University Kingston in Canada) en *Reconstructie Meisje met de parel* (in samenwerking met TU Delft, UvA, Hirox en Canon PP).

In een nieuw project in samenwerking met de Vrije Universiteit in Amsterdam gingen we kijken naar de mogelijkheden van replicatieonderzoek (het kopiëren van een eerder onderzoek) voor de geesteswetenschappen. Als *casestudy* wordt een onderzoek uit 1998–1999 naar de relatie tussen twee tronies van Rembrandt in het Mauritshuis (INV. 148) en het Germanisches Nationalmuseum Neurenberg opnieuw uitgevoerd, maar met nieuwe apparatuur en andere onderzoekers.

Het project *Revisiting Dutch Brazil and Johan Maurits*, gesteund door het Gieskes Strijbis Fonds, werd begin 2022 succesvol afgerond met een webinar.

### Restauraties en behandelingen

In 2022 zijn diverse restauraties en behandelingen uitgevoerd in het eigen restauratieatelier, waaronder de restauratie van het grote *Portret van twee kinderen in pastorale kleding* door Bernard Zwaerdecroon (INV. 675). Dit schilderij is sinds 1931 in langdurig bruikleen aan het Centraal Museum in Utrecht en wordt na de restauratie opnieuw aan dit museum uitgeleend. We deden voorbereidend onderzoek voor de restauratie van *De Stier* van Paulus Potter (INV. 136).



B

## Educatie & Programmering

### Partners en contacten

Met een toegespitste programmering zochten we ook in 2022 uiteenlopende publieksgroepen op, in het museum, in de stad, en online. Er is actief gewerkt aan de uitbreiding en diversificatie van het netwerk. Zo is in samenwerking met docenten en studenten een pilot ontwikkeld die aansluit bij het programma burgerschap van MBO-studenten, een voor het museum nieuwe doelgroep.

We streefden er vaak naar om onze naaste partners en contacten actiever in te zetten ter ondersteuning van de te realiseren speerpunten met betrekking tot Diversiteit & Inclusie. Het netwerk van maatschappelijke stakeholders is uitgebreid en diverse maatschappelijke organisaties zijn bezocht.

Om onze band met Den Haag te verbreden en te versterken is in een aantal stadsdelen gesproken met wijkberaden, bewonersinitiatieven en buurt-huizen over de wensen van deze organisaties en mogelijke samenwerkingsvormen.

### Jubileumactiviteiten

De jubileumviering van het Mauritshuis was de kapstok voor een waaiër aan educatieve activiteiten die gedurende het hele jaar plaatsvonden. We hebben genoten van de drukte bij de gratis workshops in onze Kunstwerkplaats en de familie-doe-tentoonstelling *Hallo Vermeer!*, waarbij families spelenderwijs met kinderen tot twaalf jaar de schilder Vermeer konden ontdekken.

Tijdens het jubileumjaar gingen leerlingen uit de eerste en tweede klas van het voortgezet onderwijs met elkaar de strijd aan in de *Mauritshuis Art Battle*. De leerlingen werden uitgedaagd om zelf een kunstwerk te maken, alleen of met de klas. Van een gedicht tot een installatie of een kledingstuk, als het maar geïnspireerd was op de collectie van het Mauritshuis. Om de creativiteit op te wekken deden we 100 online lessen cadeau aan schoolklassen uit Den Haag en omgeving.

Tijdens de herfstvakantie werkte het museum samen met festival *De Betovering*, waarbij de rondleidingen en workshops *Maurits Muis* voor de jongste bezoekers en het *Zelfportret schilderen* zeer snel waren uitverkocht.

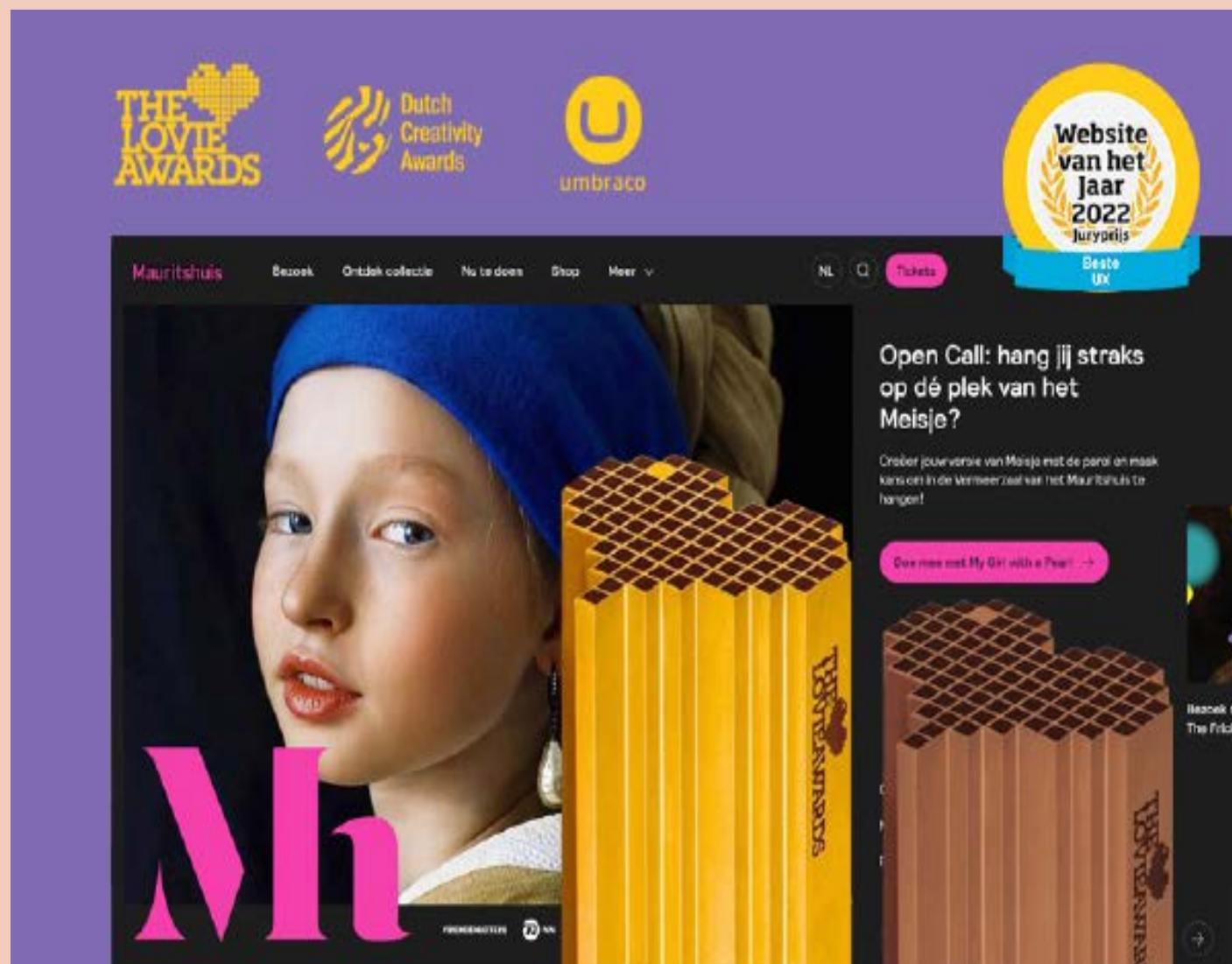
### Regulier programma

Naast de drukte die de jubileumviering bracht, heeft ook ons 'reguliere' aanbod de aandacht gevraagd van de organisatie. Samen met NN Group organiseerden we twee uitverkochte *Maurits&-avonden* waarbij de bezoeker door de ogen van een spraakmakende persoonlijkheid het museum op een andere manier leerde kennen. Op vrijdag 23 september bood fotograaf en filmmaker Ahmet Polat een podium aan een nieuwe generatie jonge creatievelingen die nog een plek zoekt in de culturele wereld, maar die nu dankzij de aandacht voor diversiteit en gelijke kansen meer mogelijkheden krijgt. Op donderdag 24 november was Tatjana Almuli, auteur, journalist, fotograaf, podcastmaker en columnist, de directeur van het Mauritshuis. Onder het motto 'kunst als troost, rust en verbinding' trakteerde ze het publiek op een inspirerende avond vol kunst, bijzondere verhalen en ontmoetingen, muziek, workshops en veel gezelligheid.

Op 8 oktober vond een uitverkochte editie van de Museumnacht plaats in Den Haag, waarbij ruim 7.000 bezoekers door de stad trokken om van een breed cultureel aanbod te genieten. Wij ontvingen bijna 3.000 bezoekers. Mensen stonden in de rij om te kunnen deelnemen aan het *Spoken Word* programma van de artiesten van *Mensen Zeggen Dingen*, de flitsrondleidingen langs de parels van de 17de-eeuwse schilderkunst of de workshop *Maak je eigen Rembrandt*. Met een mix van hiphop, afrobeat en house creëerde DJ Cijntje een memorabele sfeer in de foyer van het museum.







## Marketing & Communicatie

### Online

Dit jaar werd onze nieuwe website rijkelijk beloond met diverse awards: de Spin Award op de Dutch Creativity Awards | Presented by ADCN en de prachtige Lovie Award én People's Choice Lovie van The Lovie Awards (de Europese Oscars van het internet). Daar mochten we later ook Website van het jaar voor de beste User Experience van Emerce aan toevoegen.

2022 was een bijzonder succesvol jaar wat betreft het online bereik van ons museum, een jaar dat qua marketing en communicatie in het teken stond van ons 200-jarig bestaan. In vergelijking met 2021 was het aantal bekeken webpagina's in 2022 65% hoger, er was 60% meer online bezoek en 45% meer unieke bezoekers (mensen die voor het eerst op onze website kwamen).

In 2022 werd 49% van de online tickets verkocht in Nederland en 51% internationaal. Buiten de landsgrenzen werden de meeste tickets verkocht in de Verenigde Staten, Duitsland, België en Frankrijk. Het lijkt erop dat het online kopen van tickets sinds Covid-19 steeds gebruikelijker is geworden: in 2022 was er ten opzichte van 2019 (het laatste jaar voor de pandemie) een groei in online verkopen van +452%.

### Sociale media

Voor het bereiken van onze doelgroepen en de interactie met onze volgers zijn onze socials onmisbaar. Met name jongeren gebruiken ze als voornaamste nieuws- en informatiebron en gelukkig konden we zien dat in 2022 meer mensen ons zijn gaan volgen. De koploper is Instagram met meer dan 109.000 volgers (+7% t.o.v. 2021), dan volgt Facebook met inmiddels 50.528 volgers (+7%) en als laatste Twitter met 35.054 volgers (+3%).

### Bekijk het Mauritshuis met je oren

In samenwerking met partner NN Group hebben we in 2022 twee nieuwe nummers toegevoegd aan het repertoire van het muzikale project *Bekijk het Mauritshuis met je oren*. De Haagse band Goldband schreef *Psycho* na het zien van Brueghel de Oude en Rottenhammer's *Christus in het voorgeborchte*. Ze zagen in het schilderij chaos, licht, donker, dansen, huilen en blijdschap. In essentie wat Goldband is, zeggen ze zelf. Daarnaast heeft de in de Verenigde Staten zeer succesvolle San Holo ook een prachtig nummer geschreven geïnspireerd op *Het Puttertje* (1654) van Carel Fabritius. "Zijn we niet allemaal een beetje deze vogel?", zei hij naar aanleiding van het kettinkje waarmee het vogeltje vastzit.

### Pers- en media-aandacht

Ons aanbod kon zich in 2022 verheugen op een enorme media-aandacht. Van de kleurrijke bloemen in de tentoonstelling *In volle bloei* kon vooral de Duitse en de Japanse pers geen genoeg krijgen, terwijl de vier enorme muurschilderingen onder de titel *Mauritshuis Murals* juist in de regionale media goed werd opgepikt. Vanwege de koninklijke opening bij *FLASH / BACK* was er een apart media-moment met de royalty-pers. De tentoonstelling *Hallo Vermeer!* bood veel *Instagrammable* fotomomenten en door de betrokkenheid van 'mamabloggers' en Jill Shirnhofer kregen we vooral op sociale media zeer veel aandacht. Zowel de nationale als internationale pers was onder de indruk van *Manhattan Masters*, een *once in a lifetime* tentoonstelling met als grote magneet het *Zelfportret* van Rembrandt uit 1658.

Vanaf 26 augustus was directeur Martine Gosselink te zien in vijf afleveringen van het programma *Historisch Bewijs*, samen met Robert van Langh, hoofd Conservation & Science van het Rijksmuseum en Stephanie Archangel, conservator Geschiedenis bij het Rijksmuseum. Het team deed er alles aan om de onderste steen boven te krijgen in een baanbrekend onderzoek naar vijf unieke voorwerpen van groot historisch belang. Het doel was te komen tot hét antwoord op dé vraag: is het echt of niet?

Eén gebeurtenis in het jubileumjaar had een explosie aan media-aandacht tot gevolg. De 'klimaat-actie' in oktober leidde, geheel onverwacht (en ongewenst), tot een schokgolf aan publiciteit. Van Los Angeles tot Tokio was het *Meisje met de parel* enkele dagen wereldnieuws. Maar liefst 4.538 artikelen werden aan de actie gewijd.



D

## Business Development

### Hoofdparters

Het Mauritshuis had in 2022 twee hoofdparters: de VriendenLoterij en NN Group. De VriendenLoterij is al jarenlang onze trouwe partner. Het museum behoort samen met drie andere Nederlandse musea (Rijksmuseum, Kröller-Müller Museum en Van Gogh Museum) tot het exclusieve gezelschap van de primaire begunstigen van de VriendenLoterij, die ons jaarlijks steunt met een vaste bijdrage voor het realiseren van bijzondere projecten en aankopen. Daarnaast ontving het Mauritshuis gelden uit het geormerkt werven. Samen met de VriendenLoterij organiseerden we verschillende activiteiten voor de deelnemers, zoals een speciaal VIP-weekend tijdens de presentatie van Rembrandts *De Vaandeldrager*.

In het voorjaar ontvingen we een eenmalige bijdrage van € 1.480.000 van de VriendenLoterij, waarmee we onder de noemer *Mural Museum Nederland* twintig *murals* door heel Nederland kunnen gaan realiseren. Dit zullen we afronden in 2024, in samenwerking met twintig andere musea, gemeenten, woningbouwcorporaties, buurtbewoners en *street artists*.

Sinds 2016 ondersteunt onze partner NN Group het museum met de vergroting en verbreding van het publieksbereik. In een vruchtbare samenwerking werken we aan de gedeelde ambitie om de collectie van het museum toegankelijker te maken voor een nieuw en divers publiek. Het grootste deel van dit sponsorbudget besteedde we in 2022 aan *Bekijk het Mauritshuis met je oren*, twee *Maurits&-avonden* en aan de tentoonstellingen *FLASH | BACK* en *Hallo Vermeer!*. Eveneens met NN Group ondersteuning is bij de tentoonstelling *FLASH | BACK* een fotowedstrijd uitgeschreven, een app gemaakt bij de *Mauritshuis Murals*, en alle deelnemers aan de NN CPC-loop Den Haag kregen gratis toegang tot het museum. Mede in samenwerking met de LINDA.foundation nodigden we 200 Haagse gezinnen uit voor een bezoek.

### Fondsen

Het Mauritshuis heeft goede relaties met private en publieke fondsen. Zonder hun steun had het feestelijke jubileumjaar nooit in deze vorm kunnen plaatsvinden. Diverse fondsen droegen in belangrijke mate bij aan onze vier tentoonstellingen *In volle bloei*, *FLASH | BACK*, *Hallo Vermeer!* en *Manhattan Masters*. Ook ondersteunden fondsen in 2022 verschillende educatie- en onderzoeksprojecten. In een enkel geval, zoals bij het project *Muritshuis Murals*, werd dit aangevuld door middel van een

kleinschalige crowdfunding.

### Steunstichtingen

Particulieren kunnen het Mauritshuis ondersteunen via een van de vier steunstichtingen: Stichting Vrienden van het Mauritshuis, Stichting de Johan Maurits Compagnie, American Friends of the Mauritshuis en de Dutch Master Foundation. Deze steunstichtingen ondersteunen, op basis van projectaanvragen, zaken die niet uit de reguliere subsidie van het Ministerie van OCW kunnen worden bekostigd. Vanwege het jubileumjaar zijn er door de steunstichtingen veel extra inspanningen geleverd, wat ook leidde tot een toename aan tegenprestaties vanuit het Mauritshuis. De Vrienden hebben ons bijvoorbeeld een prachtig cadeau aangeboden: een lichtinstallatie van glaskunstenaar Bibi Smit. Van de American Friends of the Mauritshuis ontvingen we een grote bijdrage voor *Manhattan Masters*. Die donatie werd mede mogelijk gemaakt door middel van een speciaal hiervoor georganiseerde donortrip.

### Partnerstrategie

In 2022 zijn grote stappen gezet in de ontwikkeling van een nieuwe partnerstrategie van het Mauritshuis. Deze zal de komende jaren niet alleen invulling geven aan onze eigen wensen, maar ook zullen we hiermee aan verschillende merken een mooi podium kunnen bieden om gezamenlijk nieuwe doelgroepen te bereiken, ook buiten de muren van het museum. Het Mauritshuis is immers een verhalenchatkist met geweldige kansen voor merkeigenaren, een platform om doelgroepen te verbinden en een sterk middel om een divers publiek te activeren. We streven naar samenwerkingen met toppartners, partners op het gebied van diverse domeinen (zoals techniek/innovatie, schoonheid/esthetiek, educatie en inclusie) en mediapartners, waarbij in onze werkwijze het woord *harmonie* centraal zal staan. In een verdeelde en steeds meer polariserende maatschappij willen wij samen met bekende merken een verbindende rol spelen.







## Personeel & Organisatie

### Organisatie

In het jubileumjaar had het Mauritshuis 65 werknemers in vaste dienst. Er kwamen drie tijdelijke aanstellingen bij voor de vervanging van een aantal langdurig zieke collega's, de invulling van zwangerschapsverloven en voor medewerkers voor tijdelijke projecten op het terrein van collectie en restauraties. Daarnaast had het Mauritshuis een flexibele schil van externe medewerkers, die werden ingezet bij extreme drukte voor de organisatie, bij een groot bezoekersvolume en voor programmering buiten het reguliere aanbod en openingstijden. Ook huurden we externen in voor specifieke vraagstukken waarvoor geen expertise in huis was. Vanwege aanstellingen voor het projectmanagement van het jubileumproject, evenementen en tijdelijke invulling door externen in verband met pensionering nam de bijdrage van freelancers ten opzichte van 2021 toe met 7,7 FTE. Er waren in 2022 66 rondleiders, museumdocenten en servicebaliemedewerkers actief.

De directie bestond in 2022, net als daarvoor, uit een algemeen directeur en een zakelijk directeur. Het managementteam (MT) bestond uit de hoofden van de volgende afdelingen: Collectie & Wetenschap, Educatie & Programmering, Marketing & Communicatie, Business Development, Financiële Zaken en Facilitaire Zaken. Naast de twee overige afdelingen Retail en Secretariaat zijn er als staffuncties een HR-manager en manager Tentoonstellingen & Projecten. Deze laatste viel per 1 september onder de afdeling Educatie & Programmering.

We zijn in 2022 een nieuwe samenwerking aangegaan met een extern beveiligingsbureau, zodat we beter kunnen anticiperen op personele eisen bij grotere events en avondpartijen en om de werkdruk bij de eigen (vaste) medewerkers te verlagen. Deze samenwerking zullen wij in 2023 voortzetten.

### Fair Practice Code

Het Mauritshuis richt zich integraal op de *Fair Practice Code*, de gedragscode voor ondernemers en werknemers in kunst, cultuur en creatieve industrie. We hebben ons in 2022 onderworpen aan een *QuickScan*, waarbij kritisch gekeken is naar onze omgang met de kernwaarden van de *Fair Practice Code*: solidariteit, transparantie, duurzaamheid, diversiteit en vertrouwen. We konden tevreden constateren dat we ons goeddeels confirmeren aan de code, maar er zijn ook enige verbeterpunten. Zo kunnen we het feit dat we de code toepassen extern veel explicieter uitdragen, bijvoorbeeld op onze website. Ook moeten we de naleving van de code controleren en borgen bij samenwerkingspartners, zoals bestaande en toekomstige onderaannemers en leveranciers.



## Facilitaire zaken

### Onderhoud

Bij de evaluatie van het Meerjarig Onderhoudsplanplan (MJOP) bleek eind 2022 dat de gebouwen en de installaties in een goede staat verkeren, en dat het onderhoud zich in overeenstemming met de prognoses en het algemene plan ontwikkelt.

Het preventief onderhoud van het museum voldeed aan alle wettelijke verplichte eisen en normeringen. Zo werden koelmachines onderhouden conform de F-gassenverordening. De waterinstallatie is periodiek gecontroleerd aan de hand van het legionella beheersplan. De elektra-installatie, brandslanghaspels en valbeveiliging zijn onderhouden en gekeurd volgens diverse NEN-normen. Het onderhoud aan de cv-ketels volgde de SCIOS-wetgeving en de brandmeldinstallatie is in overeenstemming met het bouwbesluit 2012 gecontroleerd. Bij de uitvoering van het overige preventieve onderhoud is verzekerd dat dit geen invloed had op de primaire werkzaamheden van het museum.

Het huidige meet- en regelsysteem worden binnen enkele jaren niet meer technisch ondersteund, en daarom zijn we begonnen met een inventarisatie van noodzakelijke vervangingswerkzaamheden aan de aanwezige regelkasten. Een onderdeel hiervan was de loskoppeling van de bestaande elektrotechnische systemen van het meet- en regelsysteem, wat grotendeels is uitgevoerd in 2022 en begin 2023 is voltooid. Naar aanleiding van een inspectie zijn in het tweede kwartaal van 2022 herstelwerkzaamheden aan het dak en de dakgoten van de Galerij Prins Willem V uitgevoerd.

Het programma Building Information Management (BIM) is verder gecompleteerd met de bouwkundige plattegronden. Alle bouwkundige- en technische informatie over het gebouw is zo op één plek voorhanden. In 2022 zijn 62 wifi-accespoints vervangen, waardoor een goede werking van de wifi-omgeving voor de komende vijf jaar is gegarandeerd.

### Renovatie Binnenhof

In 2021 is de renovatie van het Binnenhof gestart. Deze duurt naar verwachting tot minimaal 2028. Vanwege de directe nabijheid van het museum levert dit aanzienlijke veiligheidsrisico's op gedurende de bouwperiode – zowel voor het gebouw, als voor de collectie zelf. Ook de bereikbaarheid van het museum is een aandachtspunt. Op basis

van uitgevoerde risicoanalyses, waarbij de hulp van onder meer experts van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed werd ingeroepen, is een strategie ontwikkeld om risico's zoveel mogelijk te beperken. In de zeer nabije toekomst zullen afspraken hierover met het Rijksvastgoedbedrijf en aannemers moeten worden vastgelegd om schades bij optredende risico's te reduceren of uit te sluiten. Het Mauritshuis is een doorlopende en intensieve gesprekspartner van het Rijksvastgoedbedrijf in het renovatieproces.

### Duurzaamheid

De verduurzaming van de gebouwen en de organisatie is een blijvend speerpunt van het Mauritshuis. De hercertificering van het BREEAM-duurzaamheid-certificaat (het BREEAM-NL In-Use certificaat), dat in december 2022 afliep, is cruciaal voor de beoogde duurzame bedrijfsvoering van het Mauritshuis. In december behaalden we op alle onderdelen een *Very Good score*, waarnaar we de komende drie jaar weer kunnen verwijzen.

Bij vervangingswerkzaamheden wordt er standaard gekeken naar duurzame oplossingen, en daarom is de TL-verlichting van het kantoor van het atelier in 2022 vervangen door duurzame LED-verlichting. In samenwerking met een adviesbureau hebben we in 2022 verkend hoe we minder energie kunnen gebruiken voor het reguleren van het klimaat in het museum. De verwachting is dat we minimaal 10% op onze energiekosten moeten kunnen besparen.





## Balans per 31 december 2022

(bedragen in duizenden euro)

Activa	Per 31 december 2022	Per 31 december 2021
<b>Vaste activa</b>		
Immateriële vaste activa	71	97
Materiële vaste activa <i>Inventaris</i>	815	537
Financiële vaste activa <i>Uitgestelde vergoeding achterstallig onderhoud</i>	220	257
<b>Totaal vaste activa</b>	<b>1.106</b>	<b>891</b>
<b>Vlottende activa</b>		
Vorraden	29	16
Vorderingen <i>Debiteuren</i>	3.330 1.056	2.184 776
<i>Belastingen en sociale premies</i>	316	280
<i>Overige vorderingen en overlopende activa</i>	1.957	1.129
Liquide middelen	23.293	20.047
<b>Totaal vlottende activa</b>	<b>26.651</b>	<b>22.247</b>
<b>Totaal Activa</b>	<b>27.757</b>	<b>23.138</b>



## Balans per 31 december 2022

(bedragen in duizenden euro)

Passiva	Per 31 december 2022	Per 31 december 2021
<b>Eigen vermogen</b>		
Reserves	9.511	8.502
<i>Algemene reserve</i>	2.791	2.102
<i>Bestemingsreserve</i>	6.400	6.400
<i>Bestemmingsfondsen</i>	321	-
<b>Totaal eigen vermogen</b>	<b>9.511</b>	<b>8.502</b>
<b>Aankoopfonds</b>	<b>7.557</b>	<b>8.213</b>
<b>Vorzieningen</b>		
Groot onderhoud begouwen en installaties	1.652	1.648
Overige voorzieningen	47	57
<i>Jubilea</i>	29	30
<i>Sponsorverplichtingen</i>	18	27
<b>Totaal voorzieningen</b>	<b>1.699</b>	<b>1.705</b>
<b>Schulden</b>		
Langlopende schulden (> 1 jaar)	3.194	2.322
<i>Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW</i>	2.505	2.227
<i>Investeringsubsidie OCW</i>	274	-
<i>Overige langlopende schulden</i>	415	95
Kortlopende schulden (< 1 jaar)	5.796	2.396
<i>Crediteuren</i>	1.100	702
<i>Belastingen en sociale premies</i>	195	192
<i>Overige schulden en overlopende passiva</i>	4.501	1.502
<b>Totaal schulden</b>	<b>8.990</b>	<b>4.718</b>
<b>Totaal Passiva</b>	<b>27.757</b>	<b>23.138</b>

## Staat van Baten en Lasten 2022

(in duizenden euro)

Baten	2022	2021
Subsidie	4.422	4.503
Incidente publieke subsidie	1.478	2.639
Entreegelden	4.080	1.161
Sponsorinkomsten	867	566
Overige bijdragen	3.728	2.991
Baten in natura	-	74
Opbrengst verkopen	19	9
Overige directe opbrengsten	336	68
Overige indirecte opbrengsten	295	181
<b>Totaal baten</b>	<b>15.225</b>	<b>12.192</b>



## Staat van Baten en Lasten 2022

(in duizenden euro)

Lasten	2022	2021
<b>Personeelskosten</b>		
Salarissen	4.429	4.293
Inhuur derden	1.744	1.041
Opleidingskosten	41	23
Overige personeelslasten	156	51
Overige personeelslasten, bijdragen NOW		-660
<b>Totaal Personeelskosten</b>	<b>6.370</b>	<b>4.748</b>
<b>Afschrijvingskosten</b>		
Invenstaris voor bedrijfsvoering	205	213
Museala inventaris	9	10
<b>Totaal afschrijvingskosten</b>	<b>214</b>	<b>222</b>
<b>Overige kosten</b>		
Aankopen	2.250	1.049
Huren	1.114	1.120
Huisvestingslasten	1.365	1.731
Organisatiekosten	1.224	856
Activiteitskosten	2.583	1.750
<b>Totaal overige lasten</b>	<b>8.536</b>	<b>6.506</b>
<b>Totaal Lasten</b>	<b>15.120</b>	<b>11.476</b>
<b>Saldo uit gewone bedrijfsvoering</b>	<b>105</b>	<b>716</b>
<b>Financiële baten en lasten</b>		
Rentebaten	0	0
Rentelasten	-72	-93
Baten en lasten voorgaande jaren	0	-21
<b>Totaal financiële baten en lasten</b>	<b>-72</b>	<b>-114</b>
<b>Mutatie aankoopfonds</b>	<b>656</b>	<b>-699</b>
<b>Exploitatieresultaat</b>	<b>689</b>	<b>-96</b>

Toelichting bij de balans  
van 31 december 2022

De jaarrekening is onder andere opgesteld conform regelgeving van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De informatie in deze verkorte jaarrekening is ontleend aan de jaarrekening die is vastgesteld op 20 april 2023. De waardering en bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Voor zover niet anders is vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, ongeacht of ze tot ontvangsten of uitgaven hebben geleid. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het maken van de jaarrekening bekend zijn geworden. De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. Bedragen zijn afgerond op duizend euro.

**Reflectie op 2022 en het financiële resultaat**

Ondanks de sluiting van het museum tot en met 27 januari 2022 en de beperkte opening tot en met maart sluit het boekjaar 2022 af met positief resultaat van € 688.700. Het duurde even voor de bezoekers terugkwamen, het late voorjaar en zomer was qua bezoekersaantallen vergelijkbaar met dezelfde periode in 2019. Vanwege een groter programma-aanbod dan voorgaande jaren wisten we ook in de loop van het najaar een toenemend aantal bezoekers te trekken.

**Resultaatbestemming**

Na goedkeuring door de Raad van Toezicht is het resultaat conform het voorstel voor resultaatbestemming door de directie toegevoegd aan het eigen vermogen.

**Materiële vaste activa**

De gebouwen het Mauritshuis en de Galerij Prins Willem V zijn eigendom van de Staat der Nederlanden en worden van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) gehuurd. Ook de collectie is voor het grootste deel Rijkseigendom. Een belangrijke externe bruikleengever is de Stichting Vrienden van het Mauritshuis. Een relatief klein deel van de collectie is in beheer verkregen door duurzaam bruikleen van derden.

**Eigen vermogen**

Het Mauritshuis had op 31 december 2022 een eigen vermogen van € 9.511.100. Dit is een stijging ten opzichte van 2021 toen het eigen vermogen eind van het jaar € 8.501.800 bedroeg. De toename is het gevolg van het positieve resultaat van € 688.700 en de toename van de bestemmingsfondsen met € 320.600.

Het vermogen kan worden uitgesplitst naar de volgende reserves en fondsen: algemene reserve € 2.790.500, bestemmingsreserve continuïteit € 5.400.000, een bestemmingsreserve publiekswerking € 1.000.000 en een bestemmingsfonds van € 320.600.

**Wet Normering Topinkomens (WNT)**

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Als topfunctionarissen zijn de leden van de Raad van Toezicht en de directie geïdentificeerd. De Raad van Toezicht verricht zijn werkzaamheden onbezoldigd. Het bezoldigingsmaximum volgens de WNT in 2022 voor het Mauritshuis is € 216.000. De directie is in loondienst bij de Stichting Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis. Het WNT-maximum wordt niet overschreden. Het weergegeven individuele WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.



## WNT-verantwoording 2022 Stichting Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis (hierna: Mauritshuis)

### Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

#### Gegevens 2021

bedragen x € 1	Martine Gosselink	Renée Jongejan
Functiegegevens	Algemeen directeur	Zakelijk directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 t/m 31/12	1/1 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja

#### Bezoldiging

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	138.022	108.145
Beloningen betaalbaar op termijn	15.197	13.338
<b>Subtotaal</b>	<b>153.219</b>	<b>121.483</b>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000
<b>Bezoldiging</b>	<b>153.219</b>	<b>121.483</b>

### Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

#### Gegevens 2022

bedragen x € 1	Martine Gosselink	Renée Jongejan
Functiegegevens	Algemeen directeur	Zakelijk directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 t/m 31/12	1/1 t/m 7/11
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja

#### Bezoldiging

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	148.615	109.360
Beloningen betaalbaar op termijn	16.076	13.641
<b>Subtotaal</b>	<b>164.691</b>	<b>123.001</b>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	184.044
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
<b>Bezoldiging</b>	<b>164.691</b>	<b>123.001</b>

Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. / N.v.t.	N.v.t. / N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.



## Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

## Gegevens 2022

bedragen x € 1	Ritzerd Monkelbaan	
Functiegegevens	Hoofd financiën a.i.	
<b>Kalenderjaar</b>	<b>2022</b>	<b>2021</b>
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	10/11 tm 31/12	n.v.t.
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	2	0
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	197	n.v.t.
<b>Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum</b>		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 206	€ 199
Maxima op basis van de normbedragen per maand	57.200	
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	40.582	
<b>Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)</b>		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja	
Bezoldiging in de betreffende periode	21.473	n.v.t.
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	21.473	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
<b>Bezoldiging</b>	<b>21.473</b>	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.800 of minder  
De leden van de raad van toezicht zijn niet bezoldigd.

## Gegevens 2022

Naam topfunctionaris	Functie
Lokke Moerel	Voorzitter
Ila Kasem	Vicevoorzitter
Rob Lelieveld	Lid
Manfred Sellink	Lid
Ben Semeijns de Vries van Doesburgh	Lid
Titia Vellenga	Lid
Vaishali Sachdev	Lid
Siela Adrjosemito-Jethoe	Lid



## Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

**Gegevens 2022**

bedragen x € 1	Renée Jongejan
<b>Functiegegevens</b>	
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	Zakelijk directeur
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2022
<b>Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband</b>	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	68.667
<b>Individueel toepasselijk maximum</b>	<b>75.000</b>
<b>Totaal uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband</b>	<b>68.667</b>
Waarvan betaald in 2022	68.667
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

## Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hier vermelde topfunctionarissen zijn geen overige functionarissen geïdentificeerd die in 2022 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.



My Girl with a Pearl



6 februari  
t/m 4 juni 2023

Vrel,  
voorloper van Vermeer



16 februari  
t/m 29 mei 2023

De Nieuwe Vermeer



20 maart  
t/m 4 juni 2023

Who's that Girl?



Vanaf 8 juni 2023

Roofkunst – 10 verhalen



14 september 2023  
t/m 7 januari 2024





**A**  
Prijzen & nominaties

**Prijzen**

De algemene website van het Mauritshuis, die is gemaakt in samenwerking met DEPT®, heeft drie *Webby Honorees* verkregen, in de categorieën *Website*, *Cultural Institutions* en *Best Visual Design*, en een *Umbraco award* voor *Best Gold Partner Solution*.

De algemene website en audiotour hebben een bronzen en *Peoples Choice* award gekregen van *The Lovie Awards* en een *Bronze Spin Award* in de categorie *User Experience* bij de Dutch Creativity Awards.

De organisatie *Website van het Jaar* heeft de website van het Mauritshuis in de categorie *User Experience* uitgeroepen tot winnaar.

**Nominaties**

Het Mauritshuis werd genomineerd voor een *San Accent* voor het project *Bekijk het Mauritshuis met je oren*.

**B**  
Aanwinsten

In 2022 werden twee schilderijen voor het Mauritshuis verworven:

Adriaen Brouwer (c. 1604–1638)  
*De IJdelheid (Superbia)*, een van de zeven hoofdzonden, c. 1634–1637  
Paneel, 23,2 x 15,9 cm  
[INV. 1228]  
Verworven met steun van de VriendenLoterij, 2022

Balthasar van der Ast (1593/94–1657)  
*Vaasje met een enkele tulp*, c. 1625  
Paneel, 27 x 20 cm  
[INV. 1229]  
Verworven met steun van de VriendenLoterij, 2022

In 2022 werden de volgende bruiklenen opgenomen in de vaste presentatie:  
Catharina van Hemessen (1527/28–na 1567)  
*De rust op de vlucht naar Egypte*, c. 1550  
Paneel, 75 x 69,5 cm  
Bruikleen particuliere verzameling  
> Zie *Mauritshuis Magazine* 35 (2022), nr. 1, p. 31

Rachel Ruysch (1664–1750)  
*Bloemen in een glazen vaas*, c. 1700  
Doek, 57 x 49 cm  
Bruikleen particuliere verzameling  
> Zie *Mauritshuis Magazine* 35 (2022), nr. 1, p. 3

**Nieuwe schilderijlijsten**

Het museum heeft in het verslagjaar geen nieuwe schilderijlijsten laten maken.

**C**  
Tentoonstellingen

*In volle bloei*  
16 februari t/m 6 juni 2022

*FLASH / BACK*  
1 juni t/m 16 oktober 2022

*Hallo Vermeer!*  
7 juli t/m 26 augustus 2022  
(van september t/m december 2022 in het Prinses Maxima Centrum, Utrecht)

*200 jaar Mauritshuis*  
Tentoonstelling in Atrium Stadhuis Den Haag  
29 augustus t/m 29 oktober 2022  
(in samenwerking met Haags Gemeentearchief)

*Manhattan Masters*  
29 september 2022 t/m 15 januari 2023

*Rembrandts Vaandeldrager in het Mauritshuis*  
1–30 november 2022



## D Bruikleenoverzicht

In kortstondig bruikleen ontvangen (per 31 december 2022: 50 objecten)

Voor de tentoonstelling *In volle bloei* werden 13 schilderijen, 14 boeken en 12 werken op papier in bruikleen ontvangen van diverse bruikleengevers in binnen- en buitenland; zie *In volle bloei*, Den Haag–Zwolle 2022, pp. 141–143.

Voor de tentoonstelling *Manhattan Masters* werden 10 schilderijen in bruikleen ontvangen van The Frick Collection, New York.

Voor deze twee tentoonstellingen is door de RCE namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een indemniteitsgarantie toegezegd.

Voor de presentatie *Rembrandts Vaandeldrager in het Mauritshuis* werd een schilderij in bruikleen ontvangen van het Rijksmuseum.

In kortstondig bruikleen uitgeleend aan tentoonstellingen in binnen- en buitenland (per 31 december 2022: 29 bruikleenverstrekingen, zijnde 28 objecten)

NB: Bij de tentoonstellingsdata zijn alleen de begin- en (verlengde) einddata genoemd en niet de tussentijdse sluitingen in verband met Covid-19.  
*La dynastie Francken*  
Cassel, Musée de Flandre  
4 september 2021 – 2 januari 2022  
– Frans Francken de Jonge, Paul Vredeman de Vries, Anoniem (Zuidelijke Nederlanden), *Bal aan een Brussels hof*, [INV. 244]

*Vermeer: Vom Innehalten*  
10 september 2021 – 2 januari 2022  
Dresden, Staatliche Kunstsammlungen, Gemäldegalerie  
– Gerard ter Borch, *De briefschrijfster*, [INV. 797]  
– Frans van Mieris de Oude, *Het oestermaal*, [INV. 819]

*Allart van Everdingen*  
Alkmaar, Stedelijk Museum  
18 september 2021 – 16 januari 2022  
– Allart van Everdingen, *Gezicht op kasteel Montjardin*, [INV. 953]

*Willem van de Velde, vader en zoon*  
Amsterdam, Scheepvaartmuseum  
23 september 2021 – 27 maart 2022  
– Adriaen van de Velde, *Strandgezicht*, [INV. 198]  
– Willem van de Velde de Jonge, *Schepen op de rede*, [INV. 200]  
– Willem van de Velde de Jonge, *Schepen op de rede*, [INV. 201]

*Vergeet mij niet: Vroege portretten*  
Amsterdam, Rijksmuseum  
1 oktober 2021 – 16 januari 2022  
– Bartholomeus Bruyn, *Portret van Elizabeth Bellinghausen*, [INV. 889]  
– Bartholomeus Bruyn, *Portret van Jacob Omphalius*, [INV. 1225]  
– Hans Holbein de Jonge, *Portret van Robert Cheseman*, [INV. 276]  
– Hans Memling, *Portret van een man*, [INV. 595]

*Rembrandt in Amsterdam: Creativity and Competition*  
Frankfurt am Main, Städel Museum  
6 oktober 2021 – 30 januari 2022  
– Rembrandt, *Tronie van een man met gevederde baret*, [INV. 149]  
– Hercules Seghers, *Rivierdal*, [INV. 1033]

*Devices and Desires: Holbein and Humanism*  
Los Angeles, The J. Paul Getty Museum  
19 oktober 2021 – 9 januari 2022  
– Hans Holbein de Jonge, *Portret van een edelman met havik*, [INV. 277]

*Hogarth and Europe*  
Londen, Tate Britain  
1 november 2021 – 20 maart 2022  
– Cornelis Troost, *Kortegaarde*, [INV. 1034]

*Kaarslicht*  
Gouda, Museum Gouda  
13 november 2021 – 27 maart 2022  
– Jan ter Borch, *De tekenles*, [INV. 1210]  
– Godfried Schalcken, *Dame voor de spiegel bij kaarslicht*, [INV. 159]

*Class Society: Everyday Life as Seen by Dutch Masters*  
Hamburg, Hamburger Kunsthalle  
26 november 2021 – 27 maart 2022  
– Adriaen Brouwer, *Herberg met dronken boeren*, [INV. 847]

*Hyperreal: The Art of Trompe l'Oeil*  
Madrid, Museo Nacional Thyssen–Bornemisza  
16 maart – 22 mei 2022  
– Caesar van Everdingen, *Trompe l'oeil met Venusbuste*, [INV. 1088]  
– Jan Baptist Weenix, *Dode patrijs, hangend aan een spijker*, [INV. 940]

*De gezonde stad*  
Utrecht, Centraal Museum  
2 juni – 11 september 2022  
– Anoniem (Duitsland), *De geboorte van Maria*, [INV. 897]  
– Hendrick Heerschop, *Het bezoek aan de dokter*, [INV. 801]  
– Jan Steen, *De tandentrekker*, [INV. 165]

*Solotentoonstelling Elspeth Diederix*  
Enschede, Rijksmuseum Twenthe  
5 juni – 11 september 2022  
– Otto Marseus van Schrieck, *Planten en insecten*, [INV. 532]

*Rembrandt (in de serie focusten- toonstellingen met Nederlandse publiekslievelingen)*  
Amsterdam, Dutch Heritage Amsterdam  
28 juni – 24 juli 2022  
– Rembrandt, *Zelfportret*, [INV. 840]

*Levend Landschap: Zes eeuwen Zuid- Hollandse Maasdelta*  
Schiedam, Stedelijk Museum  
9 juli – 6 november 2022  
– Jan van Goyen, *Gezicht op Dordrecht vanuit Papendrecht*, [INV. 551]

*Clara*  
Amsterdam, Rijksmuseum  
30 september 2022 – 15 januari 2023  
– Roelant Savery, *Orpheus betovert de dieren met zijn muziek*, [INV. 157]

*Onderkruipsels*  
Amsterdam, Rijksmuseum  
30 september 2022 – 15 januari 2023  
– Roelant Savery, *Vaas met bloemen in een stenen nis*, [INV. 1213]

*The Tudors: Art and Majesty in Renaissance England*  
New York, The Metropolitan Museum of Art  
3 oktober 2022 – 8 januari 2023  
– Hans Holbein de Jonge, *Portret van Robert Cheseman*, [INV. 276]

In langdurig bruikleen ontvangen objecten (per 31 december 2022: 72 objecten, zijnde 57 schilderijen en 15 overige objecten)

In 2022 vonden de volgende mutaties plaats:  
– Catharina van Hemessen, *De rust op de vlucht naar Egypte*. Bruikleen particuliere verzameling.  
– Rachel Ruysch, *Bloemen in een glazen vaas*. Bruikleen particuliere verzameling.

In langdurig bruikleen afgestane objecten in Nederland (per 31 december 2022: 152 objecten, zijnde 128 schilderijen, 5 tekeningen, 13 sculpturen en 6 overige objecten)

In 2022 vonden de volgende mutaties plaats:

In bruikleen afgestaan:  
– Navolger Rogier van der Weyden (Aert van den Bossche?), *Augustinus offert aan een afgod van de Manicheeërs* (?). [INV. 844]. Langdurig bruikleen aan Rijksmuseum, Amsterdam, 2022–2027.

Terug ontvangen:  
– Hendrik Willem Schweickhardt, *Groentenverkoper*, [INV. 669]. Teruggekomen van Rijksmuseum Twenthe, Enschede.

In langdurig bruikleen afgestane objecten buiten Nederland (per 31 december 2022: 4 objecten, zijnde 2 schilderijen en 2 pastels)  
– Geen mutaties

**Overgedragen**  
Per 1 december 2022 in beheer overgedragen aan Stichting RKD–Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis, Den Haag: *Vijf prenten door Joannes Bemme naar schilderijen in het Mauritshuis* (uit schenking Mr. J.F. Ariëns, 2009), vervaardigd voor J. Steengracht van Oostcapelle, *De voornaamste schilderijen van het Koninklijk Kabinet te 's Gravenhage, in omtrek gegraveerd, met derzelver beschrijving* (vier delen), Den Haag 1826–1830.

## E Lezingen in het Mauritshuis (selectie)

De medewerkers van het Mauritshuis gaven in 2022 verschillende (online) lezingen, interviews en rondleidingen naar aanleiding van tentoonstellingen, tijdens congressen en andere ontvangsten. Speciale activiteiten en bijeenkomsten kwamen soms in samenwerking met andere instellingen tot stand.

**Online seminar: *Revisiting Dutch Brazil and Johan Maurits***  
15 maart

Het Mauritshuis organiseerde een online seminar waar historici, die participeerden in het onderzoeksproject *Revisiting Dutch Brazil and Johan Maurits* (2018–2021), de resultaten van hun onderzoek presenteerden. Dit project van het Mauritshuis, gefinancierd door het Gieskes–Strijbis Fonds, richtte zich op de periode van Johan Maurits' aanstelling als gouverneur in Brazilië, met de nadruk op onderwerpen die tot dan toe onderbelicht waren gebleven. Sprekers waren Erik Odegard (hoofd van het onderzoeksproject), Irene Maria Vicente Martín, Mark Ponte, André Luís Bezerra Ferreira en Miguel Galdes Rodrigues (fellows), Carolina Monteiro (Universiteit Leiden – ERC Project BRASILIAE). Martine Gosselink verzorgde de inleiding van de seminar, die online een internationaal publiek bereikte van meer dan 250 kijkers uit onder andere Brazilië, Verenigde Staten, Canada, Australië, Suriname, Duitsland, Portugal en Nederland.

**CODART congres**  
29 mei  
Het jaarlijkse CODART congres vond deels plaats in het Mauritshuis. Het centrale thema was: *Art in Situ: What It Means to See Art in Its Original Setting*. Martine Gosselink startte met de introductie- lezing, Quentin Buvelot maakte deel uit van de programmacommissie en tijdens het lezingenprogramma gaf Ariane van Suchtelen een inleiding op de tentoonstelling *In volle bloei*, die in de pauze door alle deelnemers is bezocht. In de middag konden de ruim 120 deelnemers kiezen uit een aantal excursies, waaronder een bezoek aan het restauratieatelier van het museum of de Galerij Prins Willem V.

**HNA congres**  
3 juni  
Het tweejaarlijkse congres van de *Historians of Netherlandish Art* (HNA) vond deels plaats in het Mauritshuis, in samenwerking met de Onderzoeksschool Kunstgeschiedenis en het RKD–Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis. Edwin Buijsen en Abbie Vandivere maakten deel uit van de programmacommissie. In het Mauritshuis vonden diverse lezingen en workshops plaats, waar medewerkers bij betrokken waren.



## F

## Lezingen medewerkers buiten het Mauritshuis

### M. Albrecht

- ‘How to paint a bouquet: MA–XRF analysis of 17th-century Netherlandish flower still–lives from the Mauritshuis’, lezing bij *MA–XRF scanning in Conservation, Art and Archaeology, 3rd conference on the use of XRF imaging in conservation, art and archaeology*, Delft, 26–27 september [met S. Meloni, C. Pottasch, A. Vandivere en A. van Loon]

- Zie S. Meloni

### E. Buijsen

- ‘Mauritshuis in oorlogstijd’, voordracht tijdens Vrijheidsmaaltijd, Lange Voorhout, Den Haag, 5 mei

- ‘The acquisition policy of the Mauritshuis’, lezing en discussie tijdens Summer School van Onderzoekschool Kunstgeschiedenis in samenwerking met Vereniging Rembrandt, Mauritshuis, 21 juni

- ‘Adriaen van de Venne’, lezing voor Vrienden van het Zeeuws Museum, Zeeuws Museum Middelburg, 6 oktober

- ‘Omgaan met de NK–collectie vanuit museaal perspectief’, lezing tijdens informatiebijeenkomst voor bruikleen–nemers en beheerders van objecten uit de NK–collectie, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort, 7 november

### Q. Buvelot

- Rondleidingen over *Frans Hals: The Male Portraits*, voor leden Dutch Masters Foundation, The Wallace Collection, Londen, 26 januari

- In gesprek met Fusien Bijl de Vroe, scheidend directeur Vereniging Rembrandt, avond voor Donateurs, Companen en Vrienden van het Mauritshuis, 8 maart

- ‘Seventeenth–Century Dutch Painting and the United Kingdom’, event donateurs Vrienden van het Mauritshuis, Britse residentie, Den Haag, 22 maart

- Rondleiding Oranjezaal voor leden CODART (Engelstalig), Paleis Huis ten Bosch, Den Haag, 30 mei

- ‘Multiple Versions of Seventeenth–Century Dutch Paintings’ en moderator workshop over dit thema, HNA Congres, Koninklijke Bibliotheek, Den Haag, 3 juni

- Moderator paneldiscussie ‘Collecting and Exhibiting’, *Re–visioning Permanent Collection Installations of Netherlandish Art: Dialogues between Academia, Museum and Society*, CODART & HNA Joint Session, Rijksmuseum, Amsterdam, 4 juni

- ‘Het Mauritshuis, Johan Maurits en Nederlands–Brazilië’, voordracht voor medewerkers Jong OCW, ter voorbereiding op werkreis Brazilië, Mauritshuis, 26 juli

- ‘British Connections in the Collection of the Mauritshuis’, Symposium *Close Encounters: Cross–Cultural Exchange between the Low Countries and Britain 1600–1800*, RKD, Den Haag, 23 september

- ‘Lezing bij het haardvuur: Johan Steengracht van Oostcapelle, verzamelaar en eerste directeur van het Mauritshuis’, lezing kasteel Duivenvoorde, Voorschoten, 23 november

- ‘Manhattan Masters: Tien schilderijen uit The Frick Collection’, lezing *CODART: Curators and Collectors*, PAN Amsterdam, 24 november

### F. Cliné

- ‘Het digitale conditierapport van het Mauritshuis’, college Reinwardt Academie, Amsterdam, 17 februari en 23 november

### M. Gosselink

- ‘Introductie CODART congres *Art in Situ: What It Means to See Art in Its Original Setting*’, 30 mei

- ‘Ontvangtspeech cultuurdagen Buitenlandse Zaken’, Mauritshuis, 21 juni

- ‘Rembrandts zelfportret uit 1669’, voordracht Hermitage, Amsterdam, 28 juni

- Speech ter gelegenheid van de opening van de *mural* aan het Joubertplantsoen, Den Haag, 26 augustus

- Lezing ‘Beeldenstorm, Roofkunst en Terminologie’, Paviljoen De Witte, Scheveningen, 5 september

- Lezing ‘Het Mauritshuis in perspectief’, MuZee, Scheveningen, 6 september

- Voordracht ‘Pen meets Paint’, Cheltenham Literature Festival, Cheltenham (Verenigd Koninkrijk), 12 oktober

- Lezing over Rembrandts *Vaandeldrager* voor de Vereniging Rembrandt, online, 6 november

- Ontvangtspeech voor het Parlementair ontbijt, Mauritshuis, 8 november

- Colleges ‘Schuivende panelen in onze geschiedbeleving’, Comenius, Het Nutshuis, Den Haag, 9 en 25 november

- Presentatie voor het UvA Alumni diner met Andre Kuipers, Universiteit van Amsterdam Agnietenkapel, Amsterdam, 26 november

- Voordracht ‘The Art of Seduction’, met Simon Schama, voor leden Dutch Masters Foundation, Christie’s, Londen, 1 december

- Voorleessessies uit ‘Het Kerstverhaal van IA het ezeltje’, voor Prinses Maxima Kinderziekenhuis, Utrecht, 21 december

### A. van Loon

- ‘Macroscopic X–ray fluorescence imaging of The Night Watch’, ONW Science Symposium, Rijksmuseum, Amsterdam, 8 april

- ‘New Vermeer Studies’, persbijeenkomst Vermeer–tentoonstelling, Rijksmuseum, Amsterdam, 8 september

- ‘What makes a Vermeer a Vermeer?’, lezing bij *MA–XRF scanning in Conservation, Art and Archaeology, 3rd conference on the use of XRF imaging in conservation, art and archaeology*, Delft, 26–27 september

- ‘Overview of surface crusts in The Night Watch’, ONW Expert Day on Crusts, Rijksmuseum, Amsterdam, 15 november

- Zie M. Albrecht

- Zie A. Vandivere

### S. Meloni

- ‘The versatile style of Jan Steen. How he varies the preparations of his compositions during his career and according to the subject’, lezing bij *‘Alla Maniera’: Technical art history and the meaning of style in 15th to 17th century painting, Symposium XXII*

- *for the Study of Underdrawing and Technology in Painting*, Musea Brugge, 30 maart [met M. Albrecht]

- ‘Still life research Mauritshuis: Ground layers’, partner bijeenkomst *Down to the Ground*, Haarlem, 9 december [met M. Albrecht]

- ‘A conservators–curators collaboration and debate about conservation, condition and conservation history’, masterclass *The Dutch Method Unfolded*, Amsterdam 13 juni

- ‘The unvarnished Truth: New Discoveries and Dilemmas beneath the Surface of Rembrandt, Vermeer and other Dutch Fine art Masterpieces’, Colombia University Club of Chicago, 11 december

- Zie M. Albrecht

- Zie C. Pottasch

### C. Pottasch

- ‘Rembrandt? Cooperative technical examinations of Rembrandt’s Tronies’, lezing bij *Internationale Tagung: Rembrandt in Spiegel neuer technologischer Untersuchungen*, Städelsches Museum, Frankfurt, 22 januari [met A. Vandivere en S. Meloni]

- ‘The underdrawing of Rogier’s Lamentation in the Mauritshuis revisited’, lezing bij *‘Alla Maniera’: Technical art history and the meaning of style in 15th to 17th century painting, Symposium XXII for the Study of Underdrawing and Technology in Painting*, Musea Brugge, 28 maart [met K. Derks]

- Zie M. Albrecht

### M. van der Steenhoven

- ‘Projectmatig analyseren en omgaan met waterrisico’s’, theoretische gastles voor de Minor Collectiemanagement Reinwardt Academie, Amsterdam, 19 mei – ‘Analyse Mauritshuis voor CHV–maatregelen bij wateroverlast’, theoretische gastles voor de Minor Collectiemanagement Reinwardt Academie, Amsterdam, 19 mei – ‘Table top en praktijkoefening: wat te doen voor tijdens en na een overstroming van jouw museum’, praktijkles voor de Minor Collectiemanagement Reinwardt Academie, Amsterdam, 19 mei – ‘Case Study het Meisje en activisten’, theoretische gastles voor de Minor

- Collectiemanagement Reinwardt Academie, Amsterdam, 18 november – ‘Activisme en kunst in en rondom het Mauritshuis’, presentatie voor leden van het *Pearls in Policing* netwerk, Mauritshuis, 7 december

### S. Reda

- ‘Introductie en moderator ‘Blind Spots’, symposium *Women in the Museum: Best Practices*, Rijksmuseum, Amsterdam, 8 maart

### A. van Suchtelen

- *Online CODART event*, 27 januari

- ‘In Full Bloom – an Exhibition Celebrating the 200th Anniversary of the Mauritshuis’, *Coffee with a Curator*, Mauritshuis, 10 februari

- ‘Dutch and Flemish Flower Still Lifes of the 17th Century’, Kunsthandel Colnaghi, Londen, 27 april

- ‘In Full Bloom – About the Exhibition in the Mauritshuis’, CODART congres, Den Haag, 30 mei

- ‘Smell and Art in the Seventeenth Century’, Workshop ‘Memory of Scent’, Atelier Néerlandais, Parijs, 5 oktober

- Bijdrage aan NPO webinar Talk non–visuele media over *Vervlogen – geuren in kleuren*, 29 november

### A. Vandivere

- ‘Animating the artist’s gesture: Using computational techniques to visualise making processes’, lezing bij *9th Interim Meeting of the ICOM–CC Art Technological Source Research Working Group*, University Paris 1 Panthéon–Sorbonne, 25 november [met M. van Veldhuizen en R. Wiersma]

- ‘The Pigment Reference Set: A resource for non–invasive imaging and analysis’, A. Vandivere en J. Schilder, ‘Bear with us... a Boar–ing presentation about Paulus Potter and the Stier,’ Picture Meeting, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort, 16 september

- ‘Pigment Reference Set: Resource for technical art history (MA) and scientific analysis,’ Inaugural Conservation Science Education Online (CSEO) conference, 19 mei [met A. van Loon]

- ‘A matter of manner? Material aspects of style, and reconstructions as a research tool,’ lezing bij *‘Alla Maniera’: Technical art history and the meaning of style in 15th to 17th century painting, Symposium XXII for the Study of Underdrawing and Technology in Painting*, Musea Brugge, 28 maart [met J. Bustin]

- ‘The Girl in the Spotlight: The technical (re–)examination of Vermeer’s Girl with a Pearl Earring,’ Museo del Prado, Madrid, 4 februari; Harvard University, Verenigde Staten (online), 17 maart; Queen’s University, Kingston, Canada, 5 november

- Masterclasses voor televisieprogramma *De Nieuwe Vermeer*, Utrecht, 11–13 augustus

- Zie M. Albrecht

- Zie C. Pottasch

### H. Wösten

- Opening tentoonstelling *Frank Fisher*, Galerie Project 2.0, Den Haag, 11 september



## G Publicaties Mauritshuis

- *In volle bloei*, Den Haag–Zwolle 2022 (Nederlandse en Engelse editie), door A. van Suchtelen, F. Meijer, E. de Jong, E. Runia, C. Rulkens, M. Albrecht en anderen
- *Pennen over penselen: 200 schilderijen, 200 schrijvers, 200 [jaar] Mauritshuis*, Den Haag–Zwolle 2022 (Nederlandse en Engelse editie), door 200 Nederlandse en internationale auteurs, onder redactie van M. Gosselink, D. Hermans en Q. Buvelot
- *Manhattan Masters: Hollandse schilderijen uit The Frick Collection*, Den Haag–Zwolle 2022 (Nederlandse en Engelse editie), door Q. Buvelot
- *Manhattan Masters* [tekstboekje], Den Haag 2022 (Nederlandse en Engelse editie), door Q. Buvelot
- *Mauritshuis Magazine*, jaargang 35 (2022), nrs. 1–2 (tweetalige editie), onder redactie van Q. Buvelot et al.

## H Overige publicaties medewerkers

### Uitgezonderd publicaties in *Mauritshuis Magazine* 35 (2022), nrs. 1–2

#### M. Albrecht

- ‘Using macro–XRF to examine Rembrandt’s Portrait of Frederik Rihel on Horseback: new insights on pigment distribution and a hidden portrait’, in: M. Spring en A. Roy (red.), *Rembrandt Now: Technical Practice, Conservation and Research*, Londen 2022, pp. 126–137 [met N. von Aderkas, N. Daly, R. Billinge, A. van Loon, J. Dik] <https://www.nationalgallery.org.uk/media/5t0bre5n/rembrandt-now-online-pdf-170322.pdf>
- ‘Chapter 7: Elemental imaging of forensic traces with macro- and micro–XRF’, in: R.D. Blackledge (red.), *Leading Edge Techniques in Forensic Trace Evidence Analysis: More New Trace Analysis Methods*, Hoboken, NJ 2022 [met A. Knijnenberg, A. van Loon, J. Dik, A. van Asten] <http://dx.doi.org/10.1002/9781119591726.ch7>

#### Q. Buvelot

- ‘Deux siècles d’histoire... et plus encore’, ‘Rogier van der Weyden’, ‘Rembrandt van Rijn’, ‘Frans van Mieris l’Ancien’, ‘Johannes Vermeer’, *Dossiers de l’art* (2022), nr. 296, pp. 16–21, 26–27, 36–37, 46, 52–56
- ‘Een ingewikkelde opdracht: Jacob Jordaens aan Constantijn Huygens, 23 april 1651’, in: I. Huysman, A. Leerintveld (red.), *Constantijn Huygens: Een leven in brieven*, Soest 2022, pp. 182–191, 307
- ‘Nicolaes Maes, Stilleven met perziken, ca. 1653–1655’, in: L. van Noortwijk et al., *Een gedroomde collectie: Verzameld voor Dordrecht 2001–2022* [afscheidsbundel Peter Schoon], Dordrecht 2022, pp. 40–41
- ‘[Recensie van] *Frans Hals: The Male Portrait*, by Lelia Packer, Londen 2021’, *The Burlington Magazine* 164 (juni 2022), pp. 627–628
- ‘Driehoekjes in drie kleuren: Sporen van kunstbescherming op schilderijen in het Mauritshuis’, in: *Informatievoorziening in historisch perspectief: Liber Amicorum Frans Rikhof*, Deventer 2022, pp. 99–110
- ‘The Duet (“Le corset bleu”)', Gabriel Metsu’, ‘A Village in Brazil, Frans Post’, ‘The Interior of the Church of St Catherine, Utrecht, Pieter Jansz.

Saenredam’, ‘The Tired Traveller, Jan Steen’, objectteksten, online vanaf april 2022 op <https://www.nationaltrustcollections.org.uk>

- ‘Oude meesters, nieuwe wereld’, *Bulletin Vereniging Rembrandt* 32 (2022), nr. 3, pp. 14–16
- ‘Een uniek Haags stadsgezicht door Jacob van Ruisdael’, *Jaarboek Geschiedkundige Vereniging Die Haghe* (2022), pp. 46–55

#### C. Pottasch

- Zie A. Vandivere

#### M. Gosselink

- ‘Sporen in de stad: Mauritshuis’, in: *Het koloniale en slavernijverleden van – Hofstad Den Haag*, Amsterdam 2022 [met E. Odegard]
- ‘Hoe “de media” van toen rond 1600 bijdroegen aan de volkenmoord in zuidelijk Afrika’, de Volkskrant, 5 oktober 2022
- ‘De Vingboons Aquarellen, in: *Het Grote Kaartenboek: Vijf eeuwen cartografie*, Amsterdam 2022
- ‘Adriaen van de Venne. *Zelfportret*’ in *Pennen over penselen: 200 schilderijen, 200 schrijvers, 200 [jaar] Mauritshuis*, Den Haag–Zwolle 2022 (Nederlandse en Engelse editie), door 200 Nederlandse en internationale auteurs, onder redactie van M. Gosselink, D. Hermans en Q. Buvelot

#### A. van Loon

- Zie M. Albrecht

#### A. van Suchtelen

- ‘In volle bloei – tussen kunst en wetenschap’, *Kunstschrift* 66 (2022), nr. 2, pp. 50–51
- ‘Une collection qui vit – Les acquisitions du Mauritshuis entre 2011 et 2021’, *Dossiers de l’art* (2022), nr. 296, pp. 6–15
- ‘Women and the Art of Flower Painting’, ArtHerstory, 11 maart 2022 <https://artherstory.net/women-and-the-art-of-flower-painting/>

## I Restauraties & behandelingen; materiaaltechnisch onderzoek

### Afgerond:

- Anoniem (Duitsland), *De geboorte van Maria*, [INV. 897]
- Otto Marseus van Schrieck, *Planten en insecten*, [INV. 532]
- Rembrandt van Rijn (?), *Studie van een oude man* [INV. 565]
- Bernard Zwaerdecoorn, *Portret van twee kinderen in pastorale kleding*, [INV. 675]

### Gestart in 2022 of eerder:

- Pieter de Hooch, *Een binnenplaats met een rokende man en een drinkende vrouw*, [INV. 835]
- Rembrandt van Rijn (?), *Studie van een oude man*, [INV. 560]
- Rembrandt van Rijn (atelier kopie), *Portret van Rembrandt (1606–1669) met ringkraag*, [INV. 148]

### Materiaaltechnisch onderzoek:

- 32 schilderijen onderzocht ten behoeve van het project *Bestandscatalogus Stillevens*, met financiële steun van de Stichting de Johan Maurits Compagnie
- 9 schilderijen onderzocht ten behoeve van andere doeleinden



# Colofon

**Eindredactie**

Gerbrand Korevaar

**Coördinatie**

Boris de Munnick

**Met bijdragen van**

Edwin Buijsen

Quentin Buvelot

Imke Frijters

Martine Gosselink

Walther van den Heuvel

Anneloes Ligtenberg

Kristel van der Linden

Willemijn Loeber

Marty Plas

Mike van der Steenhoven

Ariane van Suchtelen

Hannie Steeman

René Timmermans

**Fotografie**

Frank van der Burg

Fred Ernst

Ivo Hoekstra

Margareta Svensson

Lars van den Brink

**Ontwerp en opmaak**

Petra Warrink







Mh